Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РУЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ◆ № 32 (20. 899) 1991 йил 14 февраль, пайшанба ◆ Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ◆ Баҳоси 8 тийин.

ШУ КУННИНГ НАФАСИ: *ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР*

БУГУН ТОШКЕНТДА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИ ОЧИЛАДИ

Депутатлар сессия арафасида.

В. МОЛГАЧЕВ олган суратлар.

ТЎРТИНЧИ ДОВОН

• Сўз—парламент мухбиримиз Шароф Убайдуллаевга

Табиатнинг шу кеча-кундузда фурсат сайин товланиши иқтисодий ҳаётнинг кўзгудаги тасвирига ўхшайди: ўтган куни қуёш чарақлаб турувди, кеча қор учқунлаб, бугун ёмғирнинг нафаси келиб турибди. Эртага нима кутмоқда? Табиат эртага яна қандай жумбоқ инъом этса-этар, бироқ жумҳурият ҳаётининг эртаси ҳам, индини ҳам яққол кўриниб турибди: мустақиллик йўли танлаб олинди ва бу йўлдан дадил олға борилмоқда! Қанчалик оғир ва машаққатли бўлмасин, бу йўл давом этади. Бошқача бўлиши мумкин ҳам эмас! Бугун Тошкентда очиладиган Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси кун тартибига қўйилган масалалар ҳам шундан далолат беради.

Нарх-навони тартибга солиш қоидалари ҳамда Ўзбекистон ССРнинг 1991 йилги Давлат бюджети кун тартибидаги биринчи масала бўлиб турибди. Маълумки, шу йилнинг биринчи январидан саноатда янги улгуржи нархлар ва қишлоқ хўжалигида янги харид нархлари жорий этилгани муносабати билан чакана нархларни тартибга солиш масаласи кун тартибида кўндаланг бўлиб қолди. Сир эмаски, чакана нархларни тартибга солиш объектив зарурат ва бу иқтисодиётимизнинг бозор муносабатларига кириб боришидаги шартлардан биридир. Ўзбекистон халқ истеъмоли молларини турли минтақалардан келтирувчи жумҳурият сифатида, табиийки, Федерация шароитларида иш тутишга мажбурдир.

— Бироқ шу билан бирга, — деб таъкидлади Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов матбуотда берган баёнотида, — бизнинг қатъий ва ўзгармас ўз йўлимиз бор: қарор қабул қилинмасдан олдин аҳолининг барча қатламларини, айниқса кам таъминланган табақаларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ҳамда эски ва янги нархлар ўртасидаги фарқни қоплаш тадбирларини ишлаб чиқиш зарур. Худди шу масала, яъни аҳолига компенсация тўлангандан кейингина янги нарх-наво сиёсатига ўтиш мумкинлиги Федерация кенгашида жумҳурият таклифи сифатида ўртага қўйилди. Шунингдек, жумҳурият раҳбарияти томонидан пул тўловларини илгари кўзда тутилганидек, 12 ёшгача эмас, балки 16 ёшдаги болалар учун ҳам тўлаш зарурлиги таклиф қилинди. Бу бизнинг кўп болали жумҳуриятимиз учун айниқса муҳимдир.

Президент алоҳида таъкидлаб ўтганидек, Иттифоқ нарх-наво белгилашда қандай қарор қабул қилишидан қатъи назар, Ўзбекистон жумҳуриятида нон ва ун маҳсулотларининг аҳолига сотиш нархи ўзгармайди!

Ўзбекистон ССР Нарх-наво қўмитасининг раиси Қ. Ахмедов: «Жумҳурият бозор иқтисодиёти арафасида мисли кўрилмаган оғир тажрибани бошдан кечиришга мажбур бўлмоқда: йилнинг иккинчи ойи ўтиб бораётган бир шароитда 1991 йилги давлат бюджетларини ҳануз тасдиқлаб ололганимизча йўқ. Бу жумҳурият тарихида ҳеч қачон юз бермаган ҳодисадир ва у мамлакатдаги оғир иқтисодий ҳамда сиёсий ҳолатлар билан боғлиқдир. Жумҳуриятимиз мана шундай шароитда ҳам халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида умумий меъёр ва маромни таъминлаш учун озмунча куч-ғайрат сарф этаётгани йўқ, албатта».

Жумҳуриятнинг тажрибали иқтисодчиларидан бирининг фикри ана шундай. Сессия очилиш арафасида жумҳуриятнинг турли тарафларидан Тошкентга оқиб келган 500 га яқин халқ депутатларининг ҳам иқтисодий муаммолар озмунча ўйлантираётгани йўқ. Биз бугун жиддий муҳокама жараёнида бунга яна бир бор гувоҳ бўламиз. Иқтисодий масалаларни четлаб ўтадиган депутатларнинг ўзи йўқ. Иқтисод — ҳаётнинг бош масаласи бўлиб қолганлиги бежиз эмас. Афсуски, узоқ ўн йилликлар даврида биз иқтисодиётни сиёсатга қурбон бериб келдик ва оқибат нима билан якунлангани маълум. Бироқ сиёсат бўронида ҳамма масалалар қориштириб юборилган ўша кезларда ҳам халқ мақоли ҳеч қачон ўзгарган эмас: «Аввал иқтисод, кейин сиёсат!»...

Бироқ халққа қулоқ соладиган мардлар бормиди? Марҳамат, халқ ноиблари, сўзланг, сўз навбати сизга! Халқнинг дилидаги сўзни ифода этинг! Сиз халқнинг минбардаги сўзи ва кўзи бўлинг! Халқ белгилаган йўл, шубҳасиз, энг мунаввар йўлдир!

Сессия кун тартибидаги «Ўзбекистон ССРда тадбиркорлик тўғрисида»ги ва, шунингдек, «Ўзбекистон ССРда жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги қонун лойиҳаларининг муҳокамаси ҳам қизғин мунозараларга сабаб бўлиши кутилмоқда. Айни пайтда «Транспорт воситаларини олиб қочганлик учун жиноий жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонуни лойиҳасининг сессия кун тартибига қўйилиши ҳам кўпчиликнинг кўнглидаги гапдир. Маълумки, у сўнгги йилларда кескин ўсиб борган жиноят турларидан бирига айланиб қолганлиги сир эмас. Енгил машиналардан тортиб самолётга қадар олиб қочиш кундалик воқеа сифатида ҳеч кимни ажаблантирмай қўйди. Транспорт воситаларини сақлаш учун нима чора-тадбирлар кўрилмаяпти, дейсиз. Автомобиль гаражларидаги етти қатор қулфлардан ташқари «махфий сигнал»лар ўрнатиш ҳам афсуски, кифоя қилмаяпти! Транспорт эгаси, машинасидан ажрагани етмай яна бир қанча «ўта махфийлик» харажатларига ҳам чув тушиб қолмоқда. Биргина Тошкент шаҳрида ўтган йилда бир неча юз енгил автомобиль гумдон бўлганлиги қайд этилди. Наҳотки, жиноятнинг ўсиши фақат ўғрилар маҳоратининг ўсиши билан боғлиқ бўлса? Ўтган йили Тошкентда 17 та енгил автомобилни гумдон қилган ака-укалар иши суд томонидан кўриб чиқилди. Хўш, машъум жиноят ишини ўн етти бор такрорлаган ака-укалар қанчалик оғир жазо олди? Мана эшитинг: улардан бири «ҳамма гуноҳни ўз бўйнига олгани учун» иккинчиси умуман жиноий жавобгарликдан бутунлай қутилиб қолди ва 17 кишининг уйига «ўт қўйган» айбдор эса 2 йилга озодликдан маҳрум этилди, холос. Қаранг, бу борадаги қонун нақадар заиф!

Транспорт воситаларини олиб қочиш — «ҳаваскор жиноятчи»нинг иши эмас ва кўп ҳолларда «қароқчи»ликдан қотилликкача бўлган масофа айтарли узоқ эмас. Эндиликда бизнинг жумҳуриятда ҳам кўп йиллар йўл қўйиб бериб келинган «қонуний парокандалик» барҳам топса ажаб эмас. Янги қонун эндиликда қароқчини эмас, адолат томонининг қалқони бўлишига умид боғласа бўлади!

Бугун жумҳурият халқ депутатлари навбатдан ташқари тўртинчи сессия ишида қатнашмоқ учун Ўзбекистон пойтахтига тўпландилар. Тўртинчи довонга юриш бошланди.

ҚОНУНГА ҚАТЪИЙ РИОЯ ЭТИШ КЕРАК

12 февраль куни ССР Иттифоқи прокуратурасида мамлакат ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари раҳбарлари, жумҳуриятлар, ўлкалар, вилоятлар, бир қанча шаҳарлар ва районлар прокурорлари, ҳарбий, табиатни муҳофаза қилиш ва транспорт прокурорларининг Бутуниттифоқ кенгаши очилди. Улар қонунчилик билан боғлиқ аҳволни ва прокуратура идораларининг вазифаларини муҳокама қилиш учун тўпландилар. Қонунчилик ва ҳуқуқ тартиботни мустаҳкамлашнинг асосий йўналишлари юзасидан прокурор назоратининг аниқ-пухта ўрнини белгилаш лозим.

СССР Бош прокурори Н. С. Трубин маъруза қилди. У демократия ва ошкораликдан бошқа йўл йўқлигини, бироқ улар қонунга ғоят қатъий риоя этиш асосида ривожланиши кераклигини таъкидладилар. Ҳар қандай соҳада инсон ҳуқуқларига нисбатан ҳурматни ҳуқуқий муаммолар марказига қўйиш зарур.

Мажлис қатнашчиларининг нутқларида жамиятда юзага келган ижтимоий ва ҳуқуқий кескинликни пасайтириш, қонун мавқеини мустаҳкамлаш учун прокуратура томонидан тадбирлар излаш ва ишлаб чиқиш лозим эканлиги тўғрисидаги фикр айтилди. Давлатимизни янгилашнинг асосий ғоялари бўлган — адолат, қонунчилик, инсон ҳуқуқлари ҳозир ҳар қачонгидан кўра аниқ ва самарали ҳимоя қилинишига муҳтож эканлиги таъкидланди. Халққа, мамлакатга кучли прокуратура зарур. Нотиқларнинг фикрича, айни шундай прокуратура бутун мамлакат ҳудудида инсон ҳуқуқларига ва Совет Иттифоқи халқаро ҳамжамият олдида ўз зиммасига олган мажбуриятларга риоя этилишини таъминлаши зарур ва таъминлаши мумкин.

Кенгаш ишида СССР Президенти М. С. Горбачев қатнашмоқда.

(ТАСС).

БИР ЁҚЛАМАЛИК ПАНД БЕРАДИ

Олим Усанов рўзномамизнинг Сурхондарё области бўйича ўз мухбири этиб тайинланди. Ўзи асли сурхондарёлик, 1972 йилда Тошкент давлат университетининг журналистика факультетини тамомлаган. Аввалига ноҳия рўзномасида, 1973 йилдан шу пайтгача «Ленин йўли» вилоят рўзномасида ишлаган. Иккита очерк ва публицистик мақолалар тўплами муаллифи.

Қуйида унинг янги вазифани бажаришга киришиш олдидаги ниятлари билан танишасиз.

Жамият ҳаётининг барча жабҳаларида мураккаб буҳрон ҳукм сураётгани ҳаммамизга маълум. Шу вазиятда матбуот қандай йўл тутмоғи керак?

Бир пайтлардаги каби дабдабабозлик, ура-урачилик хаспўшлаш қуроли бўлиши керакми ёки ошкораликни рўкач қилиб олиб, воқеликни ёппасига қора бўёқ билан чаплаб кўрсатиш керакми? Афсуски ҳаётдаги хоҳ сиёсий, хоҳ иқтисодий, хоҳ ахлоқий соҳаларда бўлсин, беқарорлик мўлжални тўғри белгилашга халақит бераётгандек кўринади. Бунинг устига турғунлик сиёсатининг итоаткор жангчисига айланган матбуот бир ёқламалик иллатидан бир зарб билан халос бўлмоғи ҳам осон эмас. Умуман, бир ёқламаликка ўтиб кетиш, бир ёқлама ёндашиш бошқа соҳалар каби матбуотга ҳам асоратли тамғасини босгани сир эмас.

Воқеликни баҳолашда меъёр туйғусининг бузилиши қандай оқибатларга олиб келгани кечаги кун сабоқларидан маълум. Кеча ёмон деб ерга урганимиз бугун бошқача бўлиб чиқди. Кўкка кўтарган, улуғланган нарсаларнинг эса миси чиқиб қолди. Бинобарин, шундай экан, ҳақиқатни деб қўлига қалам олган одам ана шу мезонни, инсоний мезонни, инсоф мезонини юксак тутмоғи даркор. Акс ҳолда бир кун келиб, ўзи ҳижолат бўлиб қолгани етмаганидек, жамият ҳаётига, муайян кишилар тақдирига раҳна солиши ҳеч гап эмас. Ошкоралик даври матбуоти манзараси мени ана шу хулосаларга олиб келди. Қайси бир мавзуга мурожаат қилмайин, ана шу андишалар хаёлимда туради. Менимча ёзаётганда ҳар бир қаламкаш турли муваққат шамолларга берилмай, бир ёқламалик жарига тойиб кетмай қалам тебратса, замондошлар олдида ҳам, келажак авлод олдида ҳам, виждон ва муқаддас қалам, қонун-қоидалар олдида ҳам юзи ёруғ бўлгуси!

Отахон рўзномамизнинг Сурхон воҳаси бўйича вакили сифатида иш бошлар эканман, кўнглимдаги айрим режаларимни ҳам айтмасам бўлмас. Жумҳуриятимизнинг жанубидаги бу вилоятнинг залворли тарихи, маданияти, субтропик табиати, меҳнатда тобланган қайроқи одамлари, уларнинг ўзига хос турмуш тарзи, урф-одатларини, қалбда бедорлик уйғотувчи муаммоларини эҳтиросларга, ўткинчи истак-хоҳишларга берилмасдан қаламга олишга ўзимни сафарбар деб биламан. Идрокимизни эҳтирослар эмас, далилу ашёлар, ҳақиқат бошқармоғи ҳам қарз, ҳам фарз.

• 17 март—СССР референдуми куни

ҚАРДОШЛАР ДАЪВАТИ

Қозоғистон ССР Олий Кенгаши ССР Иттифоқидаги барча республикаларнинг Олий Кенгашларини «сиёсий донишмандлик, сабр-бардош ва узоқни кўра билиш намуналарини кўрсатишга, яқинлашиб келаётган фожиа — буюк Иттифоқ давлатимизнинг парчаланиб кетишига йўл қўймаслик учун қўлдан келган барча ишни қилишга» даъват этди.

Бу мурожаатнома 11 февраль куни Қозоғистон парламентининг сессиясида қабул қилинди. «Бузғунчи кучлар айрим шахсларнинг ёки гуруҳларнинг нафсониятларини, ғаразли манфаатларини кўзлаб халқларнинг эркин миллий ривожланиши ғоясини эксплуатация қилаётган, кўп авлодлар пешона тери ва қони билан мустаҳкамланган миллатлараро дўстликни оғир синовларга дучор қилаётган ҳозирги шароитда шундай фожиали натижага келиниши мумкинлиги реаллигини эътибордан четда қолдириб бўлмайди, — дейилади ҳужжатда. — Шак-шубҳасиз, бизнинг биргаликдаги тарихимизда ўзаро хафагарчиликлар, ҳафсала пир бўлишик ва шубҳаланишлар учун жиддий сабаблар бор. Бу сабабларни умумий хонадонимиздаги ҳокимиятни якка ўзи эгаллаб олган, халқлар номидан гапириш ва ҳаракат қилиш ҳуқуқини ўзига ўзи берган маъмурий-буйруқбозлик системаси ўнлаб йиллар мобайнида ҳукмронлик қилиши келтириб чиқарди. Тоталитар ўтмишга фақат биргаликда, куч-ғайратларни бирлаштириб барҳам бериш мумкин».

Қозоқ халқи, республикадаги барча халқлар, деб таъкидланади мурожаатномада, ўзларини ягона Ватандан ташқарида тасаввур қилолмайдилар, бу Ватанни сақлаб қолиш кўп миллатли Қозоғистоннинг ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий манфаатларига мос келади. «Иттифоқнинг бузилиши муқаррар равишда республикалар иқтисодиётининг бутунлай барбод бўлишига, миллионлаб одамлар турмуш шароитининг кескин ёмонлашишига олиб келади, ҳаммамизни бир неча ўн йилларга орқага улоқтириб ташлайди, жаҳон ҳамжамияти мамлакатлари билан ҳамкорликка тузатиб бўлмас зарар етказади. Бизнинг мустақил, тенг ҳуқуқли республикалар ўртасида Иттифоқ шартномаси тузиш асосида иттифоқни янгилашдан бошқа йўлимиз йўқ».

«Айни пайтда биз соғлом умумдавлат негизларини рад этиб, бутун совет халқининг иродасига мувофиқ амал қилаётган конституцион ҳокимиятни менсимай, янги федерация қуриб бўлмаслигини яхши тушунамиз. Қайта қуриш жараёнида республикалар билан марказ ўртасида пайдо бўлган табиий ихтилофларни олдиндан айтиб бўлмайдиган фуқаролар қарама-қаршилигига олиб келиши мумкин бўлган «қонунлар уруши»га айлантириш, бунинг устига, «параллел марказ» яратишга уриниш хавфлидир, ваҳолонки, бу муқаррар равишда мамлакатдаги сиёсий вазиятнинг беқарорлашувига олиб келади».

Депутатларнинг фикрича, марказдан қочувчи вайронгарчилик келтирувчи кучлар йўлини тўсиш лозим. «Бу ишда РСФСР халқ депутатлари алоҳида ўрин тутадилар, чунки маъмурий-буйруқбозлик системасининг зулмини ўз бошидан тўла-тўкис кечирган айни Россия халқлари янгиланган Иттифоқнинг шакллантирилишида муҳим амалий роль ўйнаши мумкин ва лозим».

Кескинлашган сиёсий вазият барча республикалар Иттифоқ шартномасига ўз муносабатларини аниқлаб олгунларича кутишга имкон бермайди. «Мамлакатнинг бирлиги сақлаб қолинишини ёқлаётганлар билан кечиктирмай мулоқот бошлаш, бошқа республикаларга улар узил-кесил қарорга келганларидан кейин қачон бўлмасин, унга қўшилиш ҳуқуқини бериб қўйиш зарур. Биз давлат мустақиллиги тўғрисида қабул қилинган декларацияларга таяниб, иттифоқимиз қандай бўлиши керак, янги марказ қандай бўлмоғи лозим, деган асосий саволларга пишиқ-пухта жавоблар беришимиз шарт. Бу ҳозир, марказий идоралар республикаларнинг суверен ҳуқуқларини назар-писанд қилмасликка интила бошлаганликлари яққол кўриниб қолган пайтда айниқса муҳимдир».

Мурожаатномада шундай деб таъкидланади: «Биз мустақил республикаларнинг мустаҳкам бирлиги, ҳар бир кишига унинг миллатидан қатъи назар, сиёсий, ижтимоий, иқтисодий эркинликлар ва кафолатлар берадиган жамиятни демократиялаш ҳамда инсонпарварлаштиришни янада чуқурлаштириш тарафдоримиз. Биз кўп миллатли мамлакатимиздаги бошқа барча республикалар билан бирга янгиланган Иттифоқ таркибида бўлишни истаймиз».

(ТАСС мухбири).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИНИНГ «РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ МУАССАСАЛАРИ ХОДИМЛАРИНИНГ МАОШИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИГА ШАРҲ

Ўзбекистон ССР Президентининг илмий ходимларнинг моддий ва ижтимоий аҳволини яхшилаш тўғрисидаги Фармони республикамизда ижтимоий сиёсат изчил амалга оширилаётганлигининг яна бир далилидир.

Республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш истиқболлари, ишлаб чиқаришнинг самарали тузилмасини барпо этиш ва унинг барқарорлигини илмий жиҳатдан таъминлаш вазифалари жумҳурият илм-фанининг давлат томонидан қўллаб-қувватланишини талаб этади.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, илм-фаннинг жамият турмушидаги аҳамиятини ошириш кадрлар имкониятининг аҳволига, илмий ходимлар обрўсини оширишга кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Илмий ходимлар фаровонлигини ошириш фан ва техника тараққиётида юзага келган янги йўналишларни ҳам ривожлантиришга омил бағишлашга, мавжуд муаммоларни ҳал этиш учун ёш олимларни жалб этишга имкон беради.

Ўтган беш йилликда халқ хўжалиги кўпгина тармоқлари ходимларининг маоши оширилган эди. Хўжалик ҳисобида ишлаётган илмий ташкилотларда меҳнат ҳақи кўпайган эди. Айни вақтда муҳим тадқиқотлар олиб бораётган ва бюджет ҳисобидан маблағ билан таъминланаётган илмий ташкилотларда моддий рағбатлантириш масалалари амалда кўриб чиқилмади.

Шунга асосланиб, бозор иқтисодиётига ўтилиши муносабати билан илмий ходимларнинг моддий аҳволини яхшилаш учун 1 апрелдан республика илмий ташкилотларининг барча тоифадаги ходимлари мансаб маошларини 30 фоиз ошириш зарур деб топилди. Умуман 15 мингдан ортиқроқ кишининг иш ҳақи оширилади. Айни вақтда академия муассасаларида ишлаётган илмий-ёрдамчи ходимларнинг ўртача маоши 30 сўмдан 80 сўмгача, илмий ходимларники эса 55 сўмдан 135 сўмгача ортади. Соғлиқни сақлаш, Ижтимоий таъминот, Маданият вазирликларининг илмий ташкилотларида эса бу кўрсаткич 24 сўмдан 53 сўмгача ва 36 сўмдан 130 сўмгача кўпаяди.

Илмий-тадқиқот муассасалари ходимларининг маошини ошириш билан боғлиқ қўшимча харажатларнинг 50 фоизини республика бюджети ҳисобидан, қолган қисмини эса илмий-тадқиқот ташкилотларининг ўзлари излаб топишлари назарда тутилган. Шу муносабат билан илмий ташкилотлар, катта-катта илмий техникавий дастурларнинг раҳбарлари шартномавий асосда олиб борилаётган ишларни кенгайтиришга доир ўз имкониятларини, муассасаларнинг ташкилий тузилишларини қайта кўриб чиқишлари, фан-техника тараққиётини рағбатлантиришнинг иқтисодий омилларидан тўлиқ фойдаланишлари керак бўлади.

ЎН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси бугун 14 февраль соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг мажлислар залида очилади.

Халқ депутатлари эрталаб соат 9 дан бошлаб рўйхатга олинади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ГУРУҲЛАРИ ВАКИЛЛАРИ КЕНГАШИНИНГ ҚАТНАШЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари гуруҳлари вакилларининг кенгаши бугун, 14 февраль куни эрта билан соат 9 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг кичик мажлислар залида бўлади.

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасида

● Вазирлар Маҳкамаси 7 февралда қишлоқ аҳолиси шахсий ёрдамчи хўжаликларини ривожлантириш масалалари юзасидан Президент чиқарган фармонлар ва Ўзбекистон ССР ҳукуматининг қарорлари қандай бажарилаётганлигини муҳокама қилди.

Таъкидлаб ўтилдики, қисқа муддат ичида 1,5 миллион оилага ер ажратиб берилди, шу оилаларнинг деярли ҳар учтасидан бирининг аввал томорқаси йўқ эди. Жамоат секторидан якка тартибдаги хўжаликлар учун 183,2 минг гектар ер ажратилди. Йил бошига келиб томорқа фонди майдонлари 408 минг гектардан ошиб кетди, қарор қабул қилингунга қадар бу кўрсаткич 225 минг гектар эди. Томорқанинг ўртача ҳажми 0.12 гектардан 0,17 гектарга, Жиззах ва Хоразм вилоятларида эса 0,23 гектарга етди.

Ер ажратиб берилиши билан якка тартибда уй-жой қуриш суръатлари анча ошди, 1990 йилдагина деярли 6,5 миллион квадрат метр уй-жой қуриб битказилди. Қорақалпоғистон АССР ҳамда Бухородан ташқари барча вилоятлар режани уддаладилар.

Фармон қабул қилингандан сўнг аҳолига 61,5 минг бош бузоқ, 384 минг бош қўй ва эчки, кўп миқдорда чўчқа боласи ва жўжа сотилди. 1990 йилда умуман аҳоли шахсий хўжаликларидаги қорамоллар сони 282 минг бош кўпайиб, 2,7 миллион бошга ёки республикадаги қорамоллар умумий сонининг 61 фоизига етди. Сигирлар 130 минг бош кўпайди ва 1,3 миллион бошга етди, бу эса барча сигирларнинг 75 фоизини ташкил этади.

Шахсий чорва молларни ем-хашак билан таъминлаш яхшиланди. 1990 йилда жамоат ишлаб чиқаришида етиштирилган деярли 1,4 миллион тонна турли озуқа аҳолига сотилди, давлат ресурсларидан 380 минг тонна омихта ем, 75 минг тонна чигит пўстлоғи, 64 минг тонна кунжара ажратилди.

Шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш ҳисобига қисқа муддатда 600 минг киши меҳнат фаолиятига жалб этилганлиги ҳам муҳим ижтимоий ютуқдир. Ўтган йили шахсий хўжаликларда қишлоқ хўжалик ялпи маҳсулоти 300 миллион сўмлик кўпайди, озиқ-овқат ва чорва маҳсулотлари етиштириш ошди. Ҳозир қатъий айтиш мумкинки, илгари кўзда тутилганидек, Ўзбекистон ССР Президенти Фармонларини амалга ошириш қишлоқда йиллар давомида тўпланиб келган ижтимоий кескинликни анча камайтиришга имкон берди.

Шу билан бир вақтда маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, вазирликлар ва идоралар, жамоа ва давлат хўжаликлари шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг аҳамияти ва ўрнини тўла тушуниб етмаётганликларини, расмиятчилик ва тартибсизлик юз бераётганини, ер участкалари ажратиш чоғида ижтимоий адолатга риоя қилинмаётганини кўрсатувчи кўпгина мисоллар бор. Мавжуд томорқа фондини рўйхатга олмай туриб ер ажратиб берилмоқда, аризаларни кўриб чиқиш кечиктирилмоқда, ерга муҳтож қишлоқ аҳли ўрнига кўп ҳолларда хўжаликлар ҳудудида яшамайдиган шахсларга ер ажратиб берилмоқда. Самарқанд, Тошкент, Қашқадарё, Бухоро ва Сурхондарё вилоятларида худди шундай бўляпти. Масалан, Паркент районидаги Энгельс номли давлат хўжалигида 1990 йил давомида 100 дан ортиқ ариза кўриб чиқилмади. Фаолияти ва истиқомат жойи шу хўжалик билан боғлиқ бўлмаган шахсларга ер ажратиб бериш фактлари оз эмас. Булар асосан савдо соҳасидаги ходимлар, маъмурий идораларнинг ходимлари, турли ташкилотларнинг раҳбарларидир.

Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ажратилган томорқадан фойдаланишга доир ташкилотчилик ишлари сустлигини ҳам жиддий камчилик деб ҳисобламоқ керак, бунинг натижасида ресурслар чекланган бўлишига қарамай, катта-катта суғориладиган майдонлар сунъий равишда қишлоқ хўжалик оборотидан тушиб қолмоқда. Ўтган йили шахсий ёрдамчи хўжаликларда 5 минг гектардан ортиқ, шу жумладан, Қорақалпоғистон АССРда 1,1 минг гектар, Жиззах вилоятида 1,8 минг гектар, Самарқанд районида 189 гектар, Қарши районида 269 гектар ердан фойдаланилмади.

Аҳолига озуқа сотиш ишини яхшилаш талаб қилинади. Ўтган йили республикада умуман вазият қулай бўлишига қарамай, Қорақалпоғистон АССРда ширали озуқа сотиш топшириғи 39,5 фоиз, Бухоро вилоятида 25,4 фоиз, Тошкент вилоятида 13 фоиз бажарилди. Қораўзак, Бухоро, Косон, Ангор, Ёзёвон районларининг хўжаликлари аҳолига топшириқнинг 35—50 фоизи миқдорида пичан сотди. Вилоят ижроия комитетлари назорат қилмаслиги, матлубот кооперацияси системаси ходимларининг сусткашлиги оқибатида ўтган йили аҳолига сотиш учун ажратилган омихта ем, кунжара ва чигит пўстлоғининг бир қисми сотилмай қолди.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик вазирлиги идоралари аҳолининг чорва молларига хизмат қиладиган ветеринария пунктлари тармоғини кенгайтириш ишларини суст олиб бормоқда. Ўзбекбирлашув эса ем сотадиган қўшимча савдо дўконлари очиш ишларини дуруст бажармаяпти. В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг Ўрта Осиё бўлими билан «Қишлоқ хўжалик машинасозлиги» концерни кичик механизация воситаларини яратиш ва ишлаб чиқариш масалаларини жуда секин ҳал этмоқда.

Вазирлар Маҳкамаси ушбу масалани муҳокама қилиб, Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгашидан, вилоят ижроия комитетларидан, республика вазирликлари ва идораларидан мазкур камчиликлар ва нуқсонларни бартараф этиш юзасидан таъсирчан чораларни кўришни, муҳтож аҳолига ер ажратиб бериш ишини кучайтиришни, зарур бўлган ҳолларда ушбу вазифани ҳал этиш учун айрим жамоа хўжаликлари ва давлат хўжаликларини тугатиш ёки бирлаштиришни тажриба қилиб кўришни талаб қилди.

Ўзбекистон ССР Президентининг 1991 йил 11 январдаги шахсий ёрдамчи хўжаликларни янада ривожлантиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисидаги Фармонига мувофиқ халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига ер ажратиб бериш тўғрисидаги аризаларни кўриб чиқиш чоғида ижтимоий адолат қоидаларига қатъий риоя этилишини таъминлаш, қишлоқ ва овул Советларининг ташкилотчилик ишларини шахсий томорқа хўжаликлари самарадорлигини оширишга, озиқ-овқат муаммосини ҳал қилишга улар қўшадиган ҳиссани кўпайтиришга қаратиш таклиф этилди.

Далада ем-хашак етиштириб озуқа базасини мустаҳкамлаш структурасини яхшилашга ёрдам берадиган тадбирлар мажмуини амалга ошириш, экиш ишлари режасини тузиш чоғида фақат жамоат чорва молларининггина эмас, шахсий хўжаликлардаги чорва молларнинг ем-хашакка эҳтиёжини таъминлашни ҳисобга олиб, озуқа экинларини экишни режалаштириш лозим. Жамоат хўжаликларида ва давлат хўжаликларида ем-хашак етиштиришни алоҳида тармоқ қилиб ажратиш, ҳар гектар ердан олинадиган озуқа бирлигини 8—10 тоннага етказиш мақсадга мувофиқдир.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимига, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик вазирлигига, «Қишлоқ хўжалик машинасозлиги» концернига: аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларини самарали юритиш, қишлоқ хўжалик экинларининг интенсив тусдаги янги навлари ва дурагайларини яратиш масалалари юзасидан тадқиқотларни кучайтириш; табиат-иқлим шароитига ва аҳолининг кўникмаларига қараб шахсий ёрдамчи хўжаликларни ихтисослаштириш юзасидан тавсияномалар ишлаб чиқиш; тажриба-конструкторлик ишланмаларини жадаллаштириш ҳамда шахсий ёрдамчи хўжаликлар учун кичик механизация воситаларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш юзасидан чора-тадбирлар мажмуини рўёбга чиқариш, ана шу мақсадлар учун зарур моддий-техникавий ва молиявий ресурсларни ажратиш топширилди.

Вазирлар Маҳкамаси шуни алоҳида таъкидладики, қишлоқ аҳолиси шахсий томорқаларини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш вақтинчалик кампания эмас, балки аҳоли турмуш даражасини оширишга қаратилган бош йўлдир. Бу — барча вазирликлар ва идоралар, Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши ва вилоят ижроия комитетлари, район, қишлоқ ва овул Советлари, республика жамоа ва давлат хўжаликларининг раҳбарлари мунтазам шуғулланиши лозим бўлган катта ишнинг бошланишидир.

ХУШХАБАРЛАР

БУҒДОЙ ЭКИШМОҚДА

Ўзбекистон жанубида кунлар илиб қолганлиги деҳқонларни далага чорлади: Ғузор районидаги Ленин номли давлат хўжалигида баҳори ғалла экила бошланди. Тупроққа арпанинг районлаштирилган навли уруғ сепилмоқда. Қўриқ ўлканинг бошқа районлари деҳқонлари ҳам экин мавсумига шай.

Вилоятда 235 минг гектардан кўпроқ ерга кузги экинлар экилган. Булар асосан лалмикор ерлардир. Бироқ суғориладиган ерларга экиладиган баҳори экинлардан ҳам яхши ҳосил — гектаридан 25 центнердан кўпроқ дон олиш мўлжалланмоқда. Бу йил тўрт минг гектардан кўпроқ ерга баҳори буғдой ва арпа экилади.

Ўтган йили вилоят деҳқонлари дон сотиш давлат буюртмасини ошириб бажаришган эди.

ҲАММА УЧУН ФОЙДАЛИ

Бир қанча муқобил шартномалар — Ёзёвон районидаги хўжаликларнинг белоруссиялик ҳамкасблари билан ўзаро фойдали ҳамкорлигининг салмоқли якуни бўлди. Ёзёвонликлар соғиб олинаётган сут миқдорини кўпайтириш мақсадида қардош республикадан қора-ола зотли икки юздан зиёд сигир ва бузоқ сотиб олдилар.

Қарийб ярим миллион сўмлик муқобил шартнома белоруссларга Фарғона водийсидан сабзавот ва мева консервалари олиш имконини беради.

ХУШ КЕЛИБСИЗ, ФАХРИЙЛАР!

Хўжаобод районидаги Карл Маркс номли жамоа хўжалигининг усталари қурган «Оталар чойхонаси» қўҳна Булоқбоши қишлоғининг кўрки ва диққатга сазовор жойи бўлиб қолди.

Катта залда бир вақтнинг ўзида юз нафаргача одам жойлашиши мумкин. Ўтириладиган жойлар ёзги вақтда Шарқ услубида қурилган очиқ айвон ҳисобига икки баравар кўпаяди.

Бино миллий нақшлар, қадимий китоблардан олинган расмлар, ўтмишдаги мутафаккирларнинг ибратли сўзлари ва халқ мақоллари билан моҳирона безатилган. Буларнинг барчаси жамоа хўжалигининг рассоми Анваржон Асқаровнинг куч-ғайрати натижасидир. Хўжаликнинг бир қанча қишлоқларидаги таъмирланган клуб, болалар боғчалари, мактаб, чойхоналарнинг бинолари унинг мўйқалами билан безатилган.

Чойхонанинг ёнгинасида жамоа хўжалигининг бозори, маҳаллий матлубот жамиятининг комплекслари, савдо расталари жойлашган. Шу ерга яқин жойда қандолатчилик цехи ва новвойхона қурила бошланди.

(ЎзТАГ мухбирлари).

«НАВРЎЗ» ХАЛҚ БАЙРАМИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ ВА УНИ ЎТКАЗИШ РЕСПУБЛИКА ТАШКИЛОТ КОМИТЕТИНИНГ ТАРКИБИ

Ёқубов Г. Ё. — Ўзбекистон ССР Давлат телевидение ва радиоэшиттириш комитети раиси (комиссия раиси)

Хўжаев Ш. Х. — «Меҳр-шафқат ва саломатлик» хайрия жамғармаси раиси (раис ўринбосари)

Искандаров Ж. — Қорақалпоғистон уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси (раис ўринбосари).

Ёқубов Д. — Ўзбекистон ССР Президентининг ёрдамчиси (масъул котиб)

Азимов Р. — СССР халқ депутати

Алимов О. А. — Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш жамияти республика кенгаши раёсатининг раиси

Алимов Ш. А. — Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим вазири

Алимов А. П. — Тошкент вилоят уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси

Алимов С. А. — Сирдарё вилоят уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси

Алламуродов Б. А. — Ўзбекистон ССР касаба уюшмалари федерацияси раиси

Аминов Б. — маданият ходимлари малакасини ошириш институти ўқитувчиси

Асанов А. Х. — Нукус шаҳар партия комитетининг биринчи котиби

Асқаров О. Х. — Тошкент шаҳар ижроия комитети раиси

Баҳромов С. М. — Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазири

Волков Г. Г. — «Узбекбирлашув» бошқарувининг раиси

Воҳидова Ў. Т. — Ўзбекистон ССР Қизил ярим ой жамияти раиси

Жўраев Ш. — Ўзбекистон ССР халқ артисти

Зиёмов Ш. — Ўзбекистон ССР Президентининг миллатлараро масалалар бўйича маслаҳатчиси

Зоидов М. А. — Тинчликни ҳимоя қилиш жумҳурият комитети раиси

Исломов М. Й. — Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги вазири

Исмоилов А. Р. — Сурхондарё вилоят меҳнат ва уруш фахрийлари кенгаши раиси

Камолов В. М. — Ўзбекистон ССР ички ишлар вазири

Каримова Т. А. — Ўзбекистон ССР халқ депутати

Каримов Б. И. — Фарғона вилоят уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси

Маматова О. — Ўзбекистон ССР халқ депутати

Мельничук В. — Байналмилалчи жангчилар уюшмаси раиси

Маҳкамов М. — Ўзбекистон телевидениесининг бадиий раҳбари

Мусаев Э. — Ўзбекистон ССР Давлат телевидение ва радиоэшиттириш комитети раисининг ўринбосари

Муталов А. М. — Ўзбекистон ССР дон маҳсулотлари вазири

Муҳаммад Юсуф Муҳаммад Содиқ — Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диний бошқармаси раиси

Муҳаммад Солиҳ — Ўзбекистон ССР халқ депутати

Муҳиддинов Н. А. — Тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш жамияти бошқаруви раиси

Назаров Б. — Ўзбекистон ССР Президентининг маданият, маориф ва ижтимоий муаммолар бўйича маслаҳатчиси

Назиров О. Н. — Ўзбекистон ССР Давлат физкультура ва спорт комитети раиси

Нажмиддинов Ф. — Қўқон шаҳар «Меҳр-шафқат ва инсонпарварлик жамияти» раисининг ўринбосари

Носиров А. Н. — Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг биринчи котиби

Охунжонов С. С. — генерал-лейтенант

Раҳимов К. — Ўзбекистон ССР алоқа вазири

Раҳимов А. Р. — Бухоро вилоят уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси

Саидов А. — Ўзбекистон ССР ёшлар ташкилотлари комитетининг раиси

Самандаров Э. — Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари — ижтимоий тараққиёт, фан ва маданият комплексининг раҳбари

Санақулов З. С. — Жиззах вилоят уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси

Солиҳбоев С. Ш. — Самарқанд вилоят уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси

Султонова С. У. — Ўзбекистон Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа жамияти раёсатининг раиси

Сўпиев Қ. — журналист, байналмилалчи жангчи

Саъдуллаев Б. — «Чиғатой» дўконининг директори

Тошмуҳаммедов Б. О. — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физиология институти директори

Убайдуллаев С. — «Меҳрибонлик» жамияти раиси

Усмонов М. З. — Ўзбекистон ССР савдо вазири

Усмонов С. У. — Ўзбекистон ССР халқ депутати

Шарипов Ш. Н. — Республика миллатлараро маданият марказининг директори

Қобилова З. — Наманган вилоят уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раисининг ўринбосари

Ғоибов Н. Ё. — Ўзбекистон ССР маданият вазири

Ҳамидов Ж. Ҳ. — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби

Худойберганова О. — Хоразм вилоят уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси

Эшонтўраева С. — СССР халқ артисти

Юсупов К. Ю. — Ўзбекистон ССР халқ таълими вазири

Юсупова И. Т. — Ўзбекистон ССР Болалар фондининг раиси

СИФАТЛИ МАҲСУЛОТЛАР — ИСТЕЪМОЛЧИЛАРГА

Тошкент бош кийимлар ишлаб чиқариш фабрикаси ишчилари бозор муносабатларига ўтишга тайёргарлик кўрмоқда. Шу мақсадда цех ва бригадаларда иқтисодий билимларни кенгайтиришга қаратилган ўқувлар, меҳнатнинг янги шаклларини ўрганиш мактаблари ташкил этиляпти.

Шу билан бирга корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифатини тубдан яхшилашга, уларнинг турларини кўпайтиришга ҳаракат қилиняпти. Айни пайтда болалар учун арзон бош кийимлар тайёрлашни йўлга қўйишга ҳам ҳозирлик кўрилмоқда.

Бу тадбирларни амалга оширишда Мавлуда Жўрахонова бошлиқ ёшлар бригадаси ташаббускорлик қиляпти. Улар дастгоҳлардан унумли фойдаланиб, истеъмолчиларга кўплаб сифатли ва бежирим маҳсулотлар етказиб беришмоқда.

СУРАТДА: илғор бригада аъзолари.

Т. КАРИМОВ суратга олган.

ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК ФАОЛЛАРИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

Самарқанд вилояти партия-хўжалик фаолларининг йиғилишида ижтимоий-сиёсий вазиятни соғломлаштириш вазифалари муҳокама қилинди, айрим салбий ҳодисаларни тугатиш чоралари белгиланди.

Вилоят партия комитетининг биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Советининг раиси П. М. Абдураҳмонов маъруза қилди.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби Ж. Ҳ. Ҳамидов қатнашди.

(ЎзТАГ).

САККИЗТА СУНЪИЙ ЙЎЛДОШ УЧИРИЛДИ

1991 йил 12 февралда Совет Иттифоқида ернинг сунъий йўлдошлари «Космос—2125», «Космос—2126», «Космос—2127», «Космос—2128», «Космос—2129», «Космос—2130», «Космос—2131», «Космос—2132» учирилди. Бу саккизта йўлдошнинг ҳаммаси орбитага битта «Космос» учирувчи ракетаси ёрдамида олиб чиқилди.

(ТАСС).

ТАДБИРКОРЛИК

ХАЙРЛИ ТАШАББУС

● ҚАМАШИ. Шеробод Қораев бошчилик қилаётган хўжалик ҳисобидаги қурилиш бошқармаси район меҳнаткашлари, жамоалари ҳожатини чиқаришда ибратли ишларни амалга оширмоқда.

Корхона турли қурилиш материаллари тайёрлаш ва ремонт қилиш ишларига мослаштирилган. Корхонани хом ашё билан таъминлашни ўз зиммасига олган Абдураҳмон Очиловнинг хизматидан кўпчилик мамнун. Ўтган йили миришкор усталар 50 дан ортиқ хусусий уйни шартнома асосида қуриб, қишлоқ аҳлини қувонтиришди. Шу корхонада қарийб 30 йилдан бери меҳнат қилиб, хайрли ишга фаол бош қўшган Самад Аллаёровни алоҳида тилга олмоқ керак. У район мактаблари учун парталар тайёрлаб бериш таклифи билан чиққан эди. Бу кўпчиликка маъқул келди. Ўтган йили шу корхонада тайёрланган 200 дона парта мактабларга тарқатилди. Бу йил корхонада 600 та парта тайёрлаш мўлжалланган. Ҳозирча 150 донаси тайёрланиб, йилнинг дастлабки чораги учун мўлжалланган режа ошириб бажарилди. С. Аллаёров ташаббуси кўпчиликни қизиқтириб қолди. Ёш усталардан Шермамат Фармонов, Қосим Қурбоновлар ҳам устозлари йўлидан боришга аҳд қилишди. Уста эса фақат парта тайёрлаш билан кифояланмай, 500 дона дераза, 300 та эшик, 100 та каравот тайёрлашни мўлжаллаб турибди. Ҳамқишлоқларининг ҳожатини чиқараётган усталар астойдил ишлаб, эл-юрт олдида эътибор топмоқдалар.

С. ОСТОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» жамоатчи мухбири.

ҚОНУН ҲАҚИДА ҚОНУН

● Ҳуқуқшунослар мулоҳазалари

Мамлакатимизнинг ижтимоий, сиёсий ва иқтисодий ҳаётида бўлаётган ўзгаришлар, айниқса, жумҳуриятларнинг мустақиллик Декларациялари қонунчилигимизни бироз мураккаблаштирди. Баъзан бир-бирига зид қонунлар ҳам қабул қилиняпти. Албатта, ҳар бир қонуннинг қабул қилиниши ижтимоий муносабатларни нормаллаштиришга қаратилади. Шу туфайли жумҳуриятлар томонидан Иттифоқ шартномаси имзоланмагунча «қонунлар кураши» давом этаверади. Бундай ҳолат бутун мамлакатдаги ижтимоий муносабатларни тартибга солишга жиддий путур етказади. Энг муҳими, жумҳуриятлар ўртасидаги хўжалик алоқаларини издан чиқаради. Бозор иқтисодиётига ўтишга ҳам салбий таъсир кўрсатади.

Қонун қабул қилиш — мураккаб ва серқирра ишнинг якунидир. Одатда фуқаролар унинг охирги босқичи билан танишадилар. Ҳолбуки, сермашаққат жараёнда халқнинг мухтор вакиллари ҳисобланган депутатлар анча-мунча терлашади. Айни пайтда қонун ўз қиёфасини топиши ҳам керак. Ҳозирги кунда қонун қабул қилиш тартибида анча-мунча қўпол камчиликлар ва нуқсонлар ҳам мавжуд.

Ҳуқуқий давлат шароитида уларни маълум тартиб ва қоидаларга бўйсундириш — келажакда вужудга келиш эҳтимоли бўлган қонунбузарликнинг олдини олишда асқотади. Қонунни ишлаб чиқишнинг ҳамма жараёнларига тўла риоя қилиш зарур.

Ҳозирги қонунларни қабул қилиш амалиётига назар солсак, депутатларимизнинг кўпчилик қисми қонуншунос мутахассис бўлмагани ҳолда, қонунларни бошидан охиригача ўзлари ўз қўлларидан чиқаришяпти. Ваҳолонки, ҳар бир қабул қилинадиган қонунга ҳуқуқшунос-мутахассислар юридик тус бериши керак. Амалда эса қонун лойиҳалари бошқа мутахассислар вакиллари томонидан ишлаб чиқилиб, кейингина ҳуқуқшуносларнинг фикрини билиш учун тақдим қилинмоқда. Жумҳуриятимизда айрим қонунлар Иттифоқ қонунларининг баъзи жойлари ёки моддасининг мазмуни қисман ўзгартирилиб қабул қилиняпти, холос. Яъни жумҳуриятимизнинг ўзига хос хусусиятлари инобатга олинмаяпти, кўчирма нусхадаги қонунлардан иборат бўлиб қоляпти. Бу тартибдаги қонунлар фақатгина қоғозда ўз аксини топиши мумкин. Бизнингча, бундай анъанавий юзакичиликка барҳам бериш керак.

Шу сабабли қабул қилишга мўлжалланган қонунлар тўла равишда иқтисодиётимизнинг бозор муносабатлари талабларига мос ҳолда, унинг ўзига хос хусусиятларини амалда ҳуқуқий нормаларда ифодалаб бериши лозим. Албатта, ижтимоий муносабатларнинг ўзига хос ривожланиши, тараққиётини ўз вақтида англаган ҳолда қонунчилик актларига тегишли ўзгартириш ва қўшимчалар киритиб бориш талаб этилади. Бу ҳолат қонунларнинг ҳаётий қобилиятини белгилайди. Агар қонуннинг ишлаши ва сифатини таъминлаш ҳуқуқшунос мутахассислар қўлида бўлса, парламент тез орада ўз қиёфасини топиши муқаррар. Шунинг учун депутатлар қонун ишлаб чиқишга эмас, балки уни «пишитишга», ҳаётга яқинлаштиришга интилишлари лозим.

Институтимизга юборилаётган қонун лойиҳаларининг кўпчилиги жуда қисқа муддатда кўриб чиқилиши талаб этилади. Шунинг учун ҳуқуқшунос олимлар лойиҳани чуқур ўрганиб, уни таҳлил қилиш имкониятига эга эмаслар. Қонун лойиҳасини шунчаки кўриб чиқиш ва унга билдирилган умумий мулоҳазалар орқали кўзланган мақсадга эришиш мумкин эмас. Ачинарли томони шундаки, кўпчилик қимматли таклиф ва мулоҳазалар ҳам қонун лойиҳасининг охирги ишловида инобатга олинмаяпти. Бу эса қонуншунос тақризчиларнинг меҳнатига салбий таъсир этиши табиий. Шунинг учун қонун лойиҳасининг ҳар бир моддаси ва бандлари ҳам ижтимоий, иқтисодий ва ҳуқуқий томондан таҳлил этилиб, тегишли органларга таклиф ва мулоҳазалар олиш учун юборилиши зарур. Бу қонун лойиҳаларининг қабул қилиш босқичига қадар унинг сифатини ва яшовчанлигини оширади.

Қонун қабул қилишдаги энг муҳим масалалардан яна бири —у фақатгина шу куннинг талабларидангина келиб чиқмасдан, балки у ёки бу ижтимоий муносабатнинг ривожланиш босқичлари ҳам назарда тутилган ҳолда, ҳуқуқий тартибга солиниши лозим. Шу сабабли қонун Олий Кенгашда муҳокама қилинаётган пайтда қайси жамоа ёки якка шахс томонидан тушган таклиф ва мулоҳазалар ҳақида ҳар гал қисқача маълумот берилиши ҳамда депутатларнинг ҳукмига ҳавола қилинишини мақсадга мувофиқ деб, ҳисоблаймиз. Бу ҳолат жуда муҳим бўлиб, қонунчилик демократиясини амалда таъминлашнинг ҳаётий белгисидир.

Қонун сифатига дахлдор яна бир масала уни ишлаб чиқиш жараёнида қатнашган мутахассисларни моддий рағбатлантиришдир. Бу масаланинг алоҳида қараб чиқилиши муҳим аҳамиятга моликдир. Шу мақсадда жумҳуриятимизда қонун лойиҳасини тайёрлаш учун парламент томонидан мақсадли пул ажратилса айни муддао бўлур эди.

Бизда қонун лойиҳасини тайёрлашнинг умумий назарий босқичларига риоя қилмаслик ҳоллари мавжуд. Ҳолбуки, у ёки бу қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш ва уни кучга киритиш жараёнининг босқичларига тўла амал қилиш қабул қилинаётган қонуннинг ижтимоий муносабатларни тартибга солишдаги аҳамиятини янада оширади.

Чунончи, қонун лойиҳасини ишлаб чиқишнинг биринчи босқичи бу уни тайёрлаш ҳисобланади. Қонунчилик фаолияти ташаббускори томонидан лойиҳа яратиш ҳақидаги қарор ана шу мураккаб ишнинг юридик асосини ташкил этади. У ёки бу ижтимоий муносабатни системага солинган қонунчилик ҳужжати орқали тартибга солмоқчи бўлган манфаатдор томон ўз режаларини шу қарор асосида қонун ишлаб чиқиш жараёни доирасига кириб уни рўёбга чиқариши мумкин. Шунингдек, бу қарор қонун лойиҳасини тайёрловчи мутахассисларга ҳақ тўлаш учун ҳуқуқий асос ҳам бўлади. Иккинчи босқич қонун лойиҳаси матнини ёзиш бўлиб, буни қандай ўтказиш — қонун тайёрловчи ташаббускорларнинг иқтидори ва ихтиёрига ҳавола. Қонун лойиҳаси матнини ёзиш учун танлов эълон қилиниши, алоҳида жамоа ёки бир гуруҳ шахс ёки якка шахс томонидан тегишли лойиҳа матни тайёрланиб, ташаббускорга тақдим этилиши мумкин. Бу жараённинг учинчи босқичида ёзилган лойиҳа матни мажбурий равишда илмий юридик текширувдан ўтказиш учун тавсия этилади. Текширув комиссияси қонун лойиҳаси матнини ҳар томонлама таҳлилдан ўтказиши керак.

Қонунни ишлаб чиқиш жараёнидаги ҳал қилувчи босқичда лойиҳалар парламент қўмитаси ва комиссияларида ҳар томонлама муҳокама қилинади, албатта. Муҳокама натижасида жумҳурият Олий Кенгаши лойиҳани асос сифатида қабул қилади, матбуотда чоп этиб уни халқ муҳокамасига қўяди. Қонун жуда муҳим бўлганлиги сабабли умумхалқ овозига қўйилади, яъни референдум ўтказилади. Айрим ҳолларда лойиҳа рад қилиниши ҳам мумкин.

Қонунларни қабул қилишдаги жараённинг охирги босқичида у эълон қилиниб унга юридик куч берилиши керак. Кўпинча маълум бир қонун қабул қилинаётган пайтда фақат биттагина лойиҳа рўзномаларда эълон қилинади, холос. Бироқ қонун қабул қилиш тажрибаси шуни кўрсатяптики, муқобил лойиҳалар ҳам ишлаб чиқилиши лозим. Бу қонунларимизнинг мукаммаллигига ижобий таъсир этиши мумкин. Шу билан бир қаторда қонун лойиҳаларини ишлаб чиққан муаллифларнинг номларини ҳам кўрсатиш лозим. Шунингдек, бу норматив ҳужжатлар 3 ой мобайнида эълон қилинмаса, у ўз кучини йўқотган ҳисобланади.

Юқорида қайд қилинган ҳолатлар қонун ҳақидаги унга дахлдор масалаларнинг умумий томонларини ифодалайди, холос. Амалий жараёнда бу муаммолар ҳали ўзининг ечимини топганича йўқ. Масалан, қонун лойиҳасини ишлаб чиқишдаги пул харажати муаммоси ёки лойиҳаларни ишлаб чиқишда қонунчилик ташаббускорлари бир нечта бўлса Олий Кенгаш қайсинисини мақсадга мувофиқ деб топиши масаласи ва бошқа айтилмаган кўп қирралари ҳақида ўйлаб кўриш талаб этилади.

Хулоса қилиб айтганда, жумҳуриятимизда қонун лойиҳасини тайёрлашдан тортиб уни то кучга киритишгача бўлган жараённи оқилона ҳал этмоқ керак. Токи, келажакда бу жараён одатдаги қоидаларга айланиб қолгандан сўнг, унинг умумий жиҳатлари жумҳуриятимизнинг асосий қонуни ҳисобланган — Конституциясида ифода этилишига асос бўлсин.

Ш. РЎЗИНАЗАРОВ,
ЎзССР ФА Фалсафа ва ҳуқуқ институти гражданлик жараёни ва меҳнат ҳуқуқи сектори мудири, ҳуқуқшунослик фанлари номзоди.

В. УМАРАЛИЕВ,
гражданлик ва хўжалик ҳуқуқи сектори илмий ходими.

Д. АСҚАРОВ,
СССР Фанлар академияси давлат ва ҳуқуқ институти аспиранти.

Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури—амалда

«Совет Ўзбекистони» рўзномасининг халқ депутатлари Навоий шаҳар Кенгаши ҳамда шаҳар партия қўмитаси билан биргаликда ўтказган давра суҳбати ушбу байналмилал шаҳарда миллатлараро муносабатларни янада такомиллаштириш ва шу соҳадаги муаммоларга бағишланди.

Давра суҳбатида шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби, шаҳар Кенгаши раиси, жумҳурият халқ депутати А. Горностаев, шаҳар ижроқўми раиси Б. Ҳамдамов, шаҳар партия қўмитаси ташкилий-партиявий ва кадрлар билан ишлаш комиссияси раиси Х. Рустамов, қўмита идеология комиссияси раисининг ўринбосари Н. Тодорова, цемент заводи директори Ф. Адам, шаҳар Кенгаши ташкилий бўлимининг мудири С. Махнева, «Знамя дружбы»—«Дўстлик байроғи» шаҳар рўзномалари муҳаррири И. Загоскин ва унинг ўринбосари Н. Садриддинов, «Навоиазот» бирлашмаси катализатор ишлаб чиқариши партия қўмитаси котиби А. Муродов, шаҳардаги тиббиёт техникуми директори М. Раҳматова, 5-мактаб директори А. Шокирова, халқ маорифи бўлими мудири Д. Эшонқулова, халқ депутатлари Бухоро вилояти Кенгаши катта референти Б. Жумаев ва бошқалар иштирок этишди.

А. Горностаев

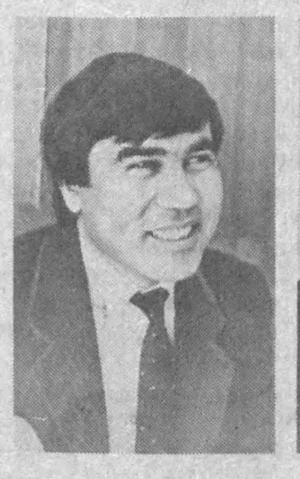
Б. Ҳамдамов

Х. Рустамов

Н. Тодорова

Ф. Адам

С. Махнева

ТУТАШ ТАҚДИРЛАР

«Жумҳурият фуқароларини жипслаштириш—Ўзбекистон Компартияси сиёсатининг асосий мақсадларидан бири. Биз инсон ҳуқуқлари устунлиги учун, миллатига ёки тилига қараб баъзиларга имтиёзлар берилишига, бошқа кишиларнинг ҳуқуқи камситилишига қарши, уларнинг шани ва қадр-қиммати ҳимоя қилиниши таъминланиши учун курашаверамиз. Биз Ўзбекистоннинг барча фуқаролари сиёсий турмушда фаол қатнашишлари учун, партия идораларида, давлат ҳокимияти муассасаларида ва жумҳурият бошқарувида турли миллат вакиллари бўлиши учун курашаверамиз.

Партия ташкилотлари миллатчилик ва шовинизм кўринишларига қарши, айирмачилик ва миллий маҳдудликни тарғиб этаётганларга, байналмилалчилик соҳасида орттирган ютуқларимизни камситаётганларга қарши муросасиз кураш олиб боради».

(Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастуридан).

И. Загоскин

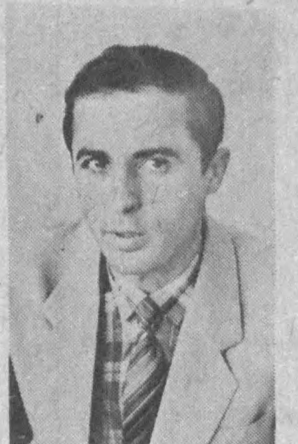
Н. Садриддинов

А. Муродов

М. Раҳматова

А. Шокирова

Д. Эшонқулова

Б. Жумаев

Суҳбатни **А. ГОРНОСТАЕВ** бошлаб берди: — Бошқирдистонда туғилиб вояга етдим. Йигирма йилдан буён эса Навоий шаҳрида яшаб, меҳнат қилмоқдаман. Ватан тушунчаси мен учун биринчи навбатда мана шу шаҳар билан чамбарчас боғланган. Шаҳримизда 80 дан зиёд миллат вакиллари истиқомат қилади. Навоий — мазмун-моҳияти билан байналмилал шаҳар, халқлар дўстлиги мевасидир. Қачонлардир мана шу шаҳарда ҳам миллатлараро муносабатлар соҳасида муаммолар туғилади, деб хаёлимга ҳам келтирмагандим. Бироқ ҳаёт ҳақиқати билан ҳисоблашишга тўғри келади. Ошкоралик бу ҳақда очиқчасига мулоқотга киришиш лозимлигини кўрсатмоқда. Айрим назариётчилар мамлакатимизда миллатлар ўртасида низолар азалдан бўлган, деб даъво қилишяпти. Мен бундай фикрларга қўшила олмайман. Айрим айирмачиларнинг жамиятимиздаги парокандаликдан фойдаланиб, ўртамизга нифоқ солишга интилишларини бундай даражада умумлаштириш ярамайди.

Навоийнинг жумҳуриятимиздаги бошқа шаҳарлардан фарқи унда рус тилида сўзлашувчи миллатлар вакилларининг нисбатан кўплигидадир. Афсуски, айрим ҳамшаҳарларимиз кейинги ойларда шаҳардан рус тилида сўзлашувчи кишиларнинг кўплаб кўчиб кетаётганлиги тўғрисидаги миш-мишларга ишонишяпти. Партия қўмитамиз кўчиш-келиш жараёнларини ҳар томонлама таҳлил қилмоқда. Амалда кейинги пайтда шаҳардан 2,5 минг нафар шундай миллат вакиллари жўнаб кетишган бўлса, худди шунча киши мамлакатнинг марказий минтақаларидан кўчиб келган...

БИЗНИНГ ИЗОҲ: 1989 йилда вилоят ҳудудидан 29 минг 106 киши кўчиб чиққан бўлса, уларнинг атиги 5 минг нафарини рус тилида сўзлашувчи миллат вакиллари ташкил қилди, холос. Ваҳолонки, кўчиб чиққан ўзбеклар 18 минг 381 кишидир.

М. РАҲМАТОВА: — Дарҳақиқат, шаҳримизда рус тилида сўзлашувчи миллат вакиллари нисбатан кўпчиликни ташкил қилади. Бу шаҳар халқ хўжалигининг ўзига хос хусусиятлари, маҳаллий миллат вакилларидан мутахассислар тайёрлашга ўз вақтида етарли аҳамият берилмаганлиги оқибатидир.

Мен ўттиз йилдан буён Навоий шаҳрида истиқомат қиламан. Ўрта мактабни рус тилида тугатдим. Муҳит, яшаш шароити туфайли она тилимни анча унутиб қўйдим. Энди уни қайтиб мукаммал ўрганишга тўғри келяпти.

Келгусида байналмилал тарбияда бундай бир ёқламаликка йўл қўймаслик ўзимизга боғлиқ. Билим юртимизда бу соҳада амалий қадамлар қўйилмоқда. Асосий эътибор нафақат ўзбек тилини ўрганиш, балки халқимизнинг анъаналари, урф-одатлари, қадимий маданиятидан қардош миллат ёшларини хабардор қилишдир. Яқинда талабалар ўртасида миллий пазандалик санъати бўйича мусобақа ўтказдик. Энди навбат рақс ва қўшиқчиликка...

Н. ТОДОРОВА: —Худди шундай иш шаклларини комиссиямиз шаҳар мактабларида ҳам кенг тарғиб этишни тавсия қилди. «Фарҳод» маданият саройида ўтказилган турли миллат халқларининг санъат байрамларига нафақат шаҳар ўқувчилари, уларнинг ота-оналари ҳам қизиқиб қолишди. Бундан ташқари, шаҳардаги барча мактабларда миллий маданият марказларини яратиш ниятимиз ҳам бор. Навоий шаҳри ва Навоий ноҳияси мактаб директорларининг қўшма кенгаши ёшлар ўртасида байналмилал иш олиб боришда ўзаро тажриба алмашувга кенг имкониятлар яратмоқда.

Бироқ бу соҳада муаммолар йўқ эмас. Кўпгина мактабларда ўзбек тили бўйича машғулотларни болаларни кичик гуруҳларга ажратиб ташкил қилиш учун рус мактабларида таълим берувчи ўзбек ўқитувчилари етишмайди.

И. ЗАГОСКИН: — Масалан, менинг ўғлим 10-синфга ўтганидан кейингина ўзбек тилини чинакамига ўрганишга киришди. Ўзбек тилига беҳудага давлат тили мақоми берилган эмас. Уни нафақат мактабларда, балки меҳнат жамоаларида ҳам ўрганишни ташкил қилиш учун мутахассислар етишмайди.

Н. ТОДОРОВА: — Жуда тўғри. Шундай бўлишига қарамай, Низомий номидаги Тошкент давлат дорилмуаллими ўзининг Навоий шаҳридаги филиалида бундай ихтисосдаги мутахассисларни тайёрлашни кўпайтириш тадбирларини кўрмаяпти.

БИЗНИНГ ИЗОҲ: Тошкент дорилмуаллимининг шаҳардаги филиали ташкил қилинганига саккиз йил бўлди. Бироқ, унда рус мактаблари учун ўзбек тили мутахассислари тайёрлашга эндигина киришилди. Ҳозир бу ихтисос бўйича кундузги бўлимда бир гуруҳ ва сиртқи бўлимда бир гуруҳ ёшлар ўқишяпти, холос. Филиал раҳбарияти келгуси ўқув йилидан бошлаб кундузги бўлимда икки гуруҳ ва сиртқи бўлимда уч гуруҳ ёшларга таълим беришни таклиф қилмоқда. Бу нафақат Навоий, , балки Учқудуқ, Зарафшон шаҳарларидаги мактабларни ҳам мутахассис ўқитувчилар билан таъминлаш учун зарурдир.

Х. РУСТАМОВ: — Давлат тилини мустақил ўрганишга интилган кишига ҳам қийин. Шаҳар китоб магазинларида ўзбекчадан кўра инглизча қўлланмаларни топиш осонроқ.

С. МАХНЕВА: — Яқинда нашрдан чиққан ўттиз икки машғулотдан иборат ўзбек тилини мустақил ўрганиш қўлланмаси яхши китоб. Аммо бундай адабиётлар етарлича нашр қилинмаяпти.

А. МУРОДОВ: — Менимча, тилни ўрганишнинг энг яхши воситаси шу миллат вакиллари билан жонли мулоқотдир. Бу иш қанчалик ёшликдан бошланса, шунчалик яхши. Масалан, мен Ғиждувон шаҳридаги мактабларнинг бирида таълим олганман. Синфимизда ўн миллат вакили ўқир эди. Бир маҳаллада яшаб, бирга ўқирдик. Гоҳ ўзбек, гоҳ рус ва татар тилида сўзлашардик. Ленинградлик меъморлар Қизилқумнинг қоқ ўртасида Европадаги замонавий шаҳарлардан ҳеч қандай фарқ қилмайдиган шаҳар қуриб беришди. Унда Ўзбекистоннинг миллий хусусиятлари мутлақо ҳисобга олинмаган.

Х. РУСТАМОВ: — Фикрингизга тўла қўшиламан. Шаҳарда маҳалла тушунчаси йўқолиб кетган. Ҳар ким ўз уйида истеҳком орқасида яшагандек турмуш кечиради. Ҳатто ёнма-ён яшайдиган қўшнилар ҳам одатда бир-бирларини танишмайди. Эндиликда шаҳарда чойхоналар, маданият уйлари, ўйин майдончалари, дискотека ва бошқа ўзаро мулоқот учун имконият яратадиган оммавий иншоотлар қуришга катта эътибор берилмоқда.

А. МУРОДОВ: — Турли миллат вакиллари ўртасида ётсираш чуқурлашмаслиги учун бу жуда муҳим. Тил билмаслик —дилни билмаслик, демакдир. Барча низоларнинг илдизи аслида мана шунга бориб тақалади.

А. ШОКИРОВА: —Ўзбек тилини ўрганишнинг муддатлари қонун билан белгиланди-ю, айрим ҳолларда ҳали бу тилни ўрганиб улгурмаган кишилар жамоат транспортида, дўконларда ноўрин танбеҳ эшитишмоқда.

С. МАХНЕВА: — Баъзи бир безори ёшлар оқшом пайтлари шаҳар кўчаларига чиқиб, бошқа миллат вакилларини камситиши ҳоллари ҳам юз бермоқда.

Н. САДРИДДИНОВ: — Бундай айрим фактлардан умумлашмалар чиқариш ярамайди. Баъзи безориларнинг маънавий қашшоқлиги хулоса учун асос бўла олмайди. Шаҳарда турли миллат вакиллари ўртасида онда-сонда содир бўладиган низоларга ҳам сиёсий тус бериш хатодир.

И. ЗАГОСКИН: — Лекин турмушда бор нарсадан кўз юмуш ҳам тўғри эмас. Бу воқеалар матбуот саҳифаларида ўз аксини топмоғи керак. Касални яширсанг, иситмаси ошкор қилади.

Х. РУСТАМОВ: — Матбуот—кучли ғоявий қурол. Турмуш қийинчиликларидан асаблари таранг тортилган икки аёлнинг шунчаки жанжалига миллатлараро низо тусини бермаслик лозим. Бунинг ўрнига жиноятчиликка қарши курашни кучайтирмоқ зарур.

БИЗНИНГ ИЗОҲ: Навоий шаҳри жиноятчилик бўйича жумҳуриятда етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Кейинги даврда ўзбек, рус, озарбайжон миллатига мансуб уюшган жиноятчи гуруҳлар фаолиятни кучайтиришди. Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги бундай ҳаракатларга чек қўйиш мақсадида шаҳарда махсус батальон хизматини йўлга қўйишга қарор қилди. Батальонда хизмат қилиш учун шу атрофдаги ҳарбий қисмлардан энг бақувват, жанговар тайёргарлик аълочилари танланмоқда.

С. МАХНЕВА: — Шаҳар Кенгаши сессияларини икки тилда олиб бориш одат тусига кирди. Бироқ, ўзбек тилида маъруза қилувчи нотиқларнинг сўзларини таржима қилиш учун мутахассислар, тегишли техника воситалари ҳамон йўқ.

Н. САДРИДДИНОВ: — Мутахассис кадрлар йўқ, деб қараб туриш ҳам ярамайди. Маҳаллий ёшлардан кўпроқ мутахассислар тайёрлаш лозим. Ҳозир шаҳарда ишсизлик жиддий муаммо бўлиб қоляпти. Аксарият йирик корхоналарда раҳбарлик лавозимларига рус тилида сўзлашувчи миллатлар вакиллари тайинланганини қандай баҳолаш мумкин?

БИЗНИНГ ИЗОҲ: 1990 йилнинг биринчи чораги якунларига кўра Навоий шаҳрида 1159 нафар ишсиз, шулардан, 908 нафари хотин-қизлар эканлиги аниқланди. Ишсизлардан 625 киши, шу жумладан, 531 нафар хотин-қиз туб миллат вакилларидир. Уларнинг кўплари яқиндагина мактабни тугатган ёшлардир.

Ф. АДАМ: — Яқинда худди мана шундай эътирозни корхонамизга текшириш учун келган икки киши ҳам билдирди. Раҳбарлик лавозимидаги уч шахсдан биронтаси ҳам ўзбек миллатига мансуб эмаслиги уларни таажжубга солган экан. Биз раҳбарлик ишларига кишиларни миллатига қараб эмас, билими, ташкилотчилик қобилиятига қараб танлаймиз. Мен билан ёнма-ён ўтирган Бахтиёр Ҳамдамов шундай қобилиятли ёшларимиздан бири эди. Қисқа муддатда у заводимизда слесарь, мастер, цех бошлиғи ўринбосари, бош механик босқичларини босиб ўтиб, директор ўринбосари лавозимини эгаллади. Аммо кўп ўтмай, совет ишига кўтарилди.

Ҳозир заводимизда цех бошлиқларининг деярли ярми маҳаллий миллат вакилларидир. Улардан ҳам келгусида етук раҳбарлар етишиб чиқиши шубҳасиз. Аммо аксарият техник вазифаларда хотин-қизлар меҳнат қилаётгани ҳам рост. Масалан, заводимизда техник хизматчи вазифасида асосан ўзбек хотин-қизлари ишлашмоқда. Биз уларга барча шароитларни яратиб беришга ҳаракат қиляпмиз. Назаримда, маҳаллий олий ўқув юртларидаги таълим-тарбия даражаси марказий олий ўқув юртларидан анча паст бўляпти. Ўзбек хотин-қизларидан турли ихтисосдаги кадрлар тайёрлашга ҳам етарли аҳамият берилмаяпти. Натижада маҳаллий ёшлар шаҳар корхоналарида марказий минтақалардан йўлланма билан келган ёш мутахассислар билан ўзаро рақобатда кўпинча ютқазишмоқда.

Н. САДРИДДИНОВ: — Партия қўмиталарида, уларнинг сайланма органларида ҳам маҳаллий миллат вакиллари камчиликни ташкил қилади.

БИЗНИНГ ИЗОҲ: Ўтган йилги маълумотларга кўра, Навоий шаҳридаги партия ташкилотларида рус миллатига мансуб асосий ишидан озод этилган аппарат ходимлари 43 кишини, ўзбеклар 15 кишини ташкил қилади. Шаҳар Кенгашида рус тилида сўзлашувчи миллат вакиллари деярли 60 кишини, ўзбек, қозоқ, татарлар 50 га яқин кишини ташкил қилади.

Д. ЭШОНҚУЛОВА: — Бунинг чуқур сабаблари бор. Яқинда шаҳар мактаблари ўқувчиларининг физика ва математика бўйича олимпиадасини ўтказдик. Олимпиада саволларини икки тилда тайёрлаш учун ўзбек ва рус тилларидаги масалалар тўпламларининг чоғиштирма таҳлилини ўтказишга тўғри келди. Шунда ўзбек ўқувчисига мўлжалланган масалалар анча соддалаштириб берилганлиги аён бўлди.

Хўш, бу тўпламларни нашрга тайёрлаган олимлар нима қилаётганликларини тушунишадими? Амалда бу ўзбек йигит-қизларининг аниқ фанлар бўйича саёз билим олишларига олиб келмоқда. Шунинг учун ҳам улар кўпинча марказий минтақалардаги олий ўқув юртларида кириш имтиҳонларини муваффақиятли топшира олишмаяпти. Бунинг бошқа бир сабаби рус тилини мукаммал ўргатмасликдир. Ўзбек тилига давлат мақоми берилди, деб рус тилидаги машғулотлар савиясини пасайтирмаслик лозим.

Агар туб миллат вакилларидан кўпроқ етук мутахассислар тайёрланганда, марказий минтақалардан мутахассис кадрларни чақириб келишга ҳожат қолмас, ишсизлик муаммоси ҳам ўз-ўзидан бартараф этилган бўлурди.

Б. ҲАМДАМОВ: — Бу муаммо билан шаҳар ижроқўми ҳам шуғулланмоқда. Йирик корхоналарда кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқарадиган цехлар ташкил этиляпти, касаначилик кенг йўлга қўйилмоқда.

Ф. АДАМ: — Менимча, ҳамма нарсага сабабчи таъминотдаги ишкалликлардир. Дўконда истаган нарсасини тополмай хуноб бўлган истеъмолчи заҳрини ёнидаги кишига сочиши табиий. Миллатлараро муносабатларда бошқа қандайдир сабабларни излашнинг ҳожати йўқ.

Б. ҲАМДАМОВ: — Мен ҳам шундай фикрдаман. Савдо пештахталаридаги тақчиллик ҳам шаҳардаги маънавий иқлимга путур етказаётгани сезилиб турипти. Шаҳар аҳолисига озиқ-овқат маҳсулотларини «Минатомэнергопром»нинг ишчилар таъминоти бошқармаси етказиб бериши лозим. Аммо шартнома мажбуриятига ҳамма жойда ҳам амал қилинавермаслиги оқибатида гўшт, сут ва бошқа кундалик зарур маҳсулотлар таъминотида узилишлар бўляпти. Энг зарур ўн икки турдаги маҳсулотга талонлар жорий этишга тўғри келди.

Аҳволни тузатиш мақсадида гўшт комбинати, паррандачилик фабрикасининг режадан ташқари маҳсулотларини шаҳар аҳолисига сотишни уюштирдик. Болтиқбўйи жумҳуриятлари билан маҳсулот алмашувини йўлга қўяяпмиз. Чунончи, цемент заводининг ўн вагон маҳсулотини сут қадоқлаш автоматларига алмаштирдик. Электрохимия заводи ишлаб чиқарадиган маҳсулот эвазига Кубадан шакар келтириш кўзда тутилмоқда. «Навоийазот» бирлашмаси селитраси Хитой ширинликларига алмаштириляпти. Лекин товар алмашув масалани ҳал қила олмайди. Шартнома муносабатларини яхши йўлга қўйиш, маҳаллий имкониятлардан кўпроқ фойдаланиш тўғрисида ўйлаш лозим.

Б. ЖУМАЕВ: — Навоий шаҳрида байналмилал тарбия соҳасида кўп йиллик бой тажриба мавжуд. Яқинда халқ депутатлари Бухоро вилоят Кенгашининг миллатлараро муносабатлар, анъаналар, тил ҳамда тарихий меросни муҳофаза этиш доимий комиссияси йиғилишида «Фарҳод маданият саройи»нинг бу борадаги тажрибаси муҳокама этилди. Қабул қилинган қарорда шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашлари ўртасида алоқаларни мустаҳкамлаш, миллий санъатни тарғиб қилишда маданият саройида тўпланган тажрибани кенг оммалаштириш вазифаси қўйилди. Бироқ вилоятнинг ҳамма жойида бўлгани каби Навоий шаҳрида ҳам миллатлараро муносабатларни яхшилаш соҳасидаги барча ишларни йўналтириб турувчи ягона марказнинг йўқлиги сезилиб турибди.

Бухоро вилоят Кенгаши раёсати ва вилоят партия қўмитаси бюросининг қарори билан миллатлараро муносабатлар ва байналмилал тарбия соҳасидаги фаолиятни йўналтириб турувчи кенгаш тузилди. Барча шаҳар ва ноҳияларда ҳам шундай кенгашлар тузилмоқда. Бу эса миллатлараро муносабатларни яхшилаш соҳасидаги бутун тарғибот-ташвиқот ишларини бир мақсадга йўналтиришга хизмат қилинади.

ТАҲРИРИЯТДАН: Навоий шаҳрида ўтказилган давра суҳбати бундай шаҳарларга хос кўпгина қийинчиликларни, муаммоларни, ўзаро англашилмовчиликни келтириб чиқариши мумкин бўлган сабабларни аён қилди.

Жумҳуриятимиздаги саноати ривожланган бошқа шаҳарларда яшовчи муштарийларимиз бу муаммолар хусусида қандай фикрдалар? Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастурининг бу тўғридаги қоидаларини ҳаётга татбиқ этиш, учун нима қилиш керак? Ҳурматли муштарийларимиздан бу тўғрида хат-хабарлар кутамиз.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.
В. ПОЛЕТАЕВ олган суратлар.

ЎРМОНЛАР КЎПАЯВЕРСИН

12 февраль куни Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш республика кенгашининг пленуми бўлди. «Ўрмон» комплекс дастурини рўёбга чиқаришда жамиятнинг иштироки масаласи муҳокама марказида бўлди.

Жамият республика кенгаши раёсатининг раиси О. Алимов пленумни кириш нутқи билан очди. «Ўзбеклес» Иттифоқ-республика ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори А. А. Хоназаровнинг маърузасида, нутқларда «Ўрмон» дастури ўрмонзорларни сақлаб қолиш ва жадал кўпайтиришга, уларнинг экологик ва иҳота вазифасини оширишга, боғлар, токзорлар майдонини кенгайтиришга оид тадбирларни кучайтиришга қаратилганлиги таъкидланди.

Республикадаги экология вазияти ҳамон кескин бўлиб қолаётганлиги айтиб ўтилди. Кўчат ўтказиш юзасидан амалга оширилаётган ишларда ҳамиша ҳам ўртага қўйилган мақсадларга эришилмаяпти, тупроқ кўчат ўтказиш учун яхши тайёрланмаяпти, сифатли кўчатлар етишмаяпти. Шу билан бирга дастурни бажариш ўрмон фондидан янада оқилона фойдаланишга, қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосилдорлигини оширишга ёрдам беради.

Пленумда Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг жумҳурият аҳолисига Мурожаатномаси қабул қилинди. Мурожаатномада аҳоли ўрмон ва боғлар икки ойлигини ўтказишга даъват этилди.

Пленум ишида Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби А. И. Икромов, жумҳурият уруш ва меҳнат фахрийлари кенгашининг раиси Р. Ғ. Ғуломов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ИЖРОКОМ БИНОСИ—ШИФОХОНАГА

Районда меҳнаткашлар саломатлигини мустаҳкамлаш учун бир қатор хайрли тадбирлар амалга оширилмоқда.

Жумладан, юқумли касалликлар шифохонаси Қўрғонтепа шаҳар ижроия комитетининг қўшқаватли биносига кўчиб ўтди.

Вилоятга бўйсунувчи шаҳарлар тоифасига киритилган Ильич шаҳри аҳолиси учун алоҳида шифохона кунига 150 беморни қабул қиладиган янги поликлиника биноси қуриб берилди. Бундай тадбирлар аҳоли ўртасида турли юқумли касалликлар олдини олиш, хусусан, болалар саломатлигини мустаҳкамлашда алоҳида аҳамият касб этмоқда.

С. ИСМОИЛОВ.

КОМПЬЮТЕР ҲИСОБЛАЙДИ

Районда ҳисоб-китоб ишларини марказлаштириш масаласига эътибор билан қаралмоқда. Шу мақсадда Тошкент шаҳридаги «Узагроинформ» ташкилотидан Таиландда ишлаб чиқарилган ҳар бири 45 минг сўмлик 10 дона компьютер машинаси сотиб олинди.

Ана шу машиналарда ишлаш учун ҳар бир хўжаликдан 5 кишидан, жами 45 киши республика Электрон ҳисоблаш марказида 45 кун мобайнида ўқиб келди. Айни пайтда улар хўжаликлардаги компьютерларда оператор бўлиб ишламоқдалар. Натижада, район хўжаликларида молиявий-иқтисодий ҳисоб-китоб ишларини марказлаштириш борасида муҳим қадам қўйилди.

Бугунги кунда бизнинг бирлашмамиз қошида ҳам молия-ҳисоблаш маркази фаолият кўрсатмоқда. Бу марказнинг қулайлиги шундаки, энди бирлашмага қарашли хўжалик ҳамда ташкилотларнинг молия ҳисоб-китоб ишлари асосан марказда аниқ-пухта бажарилмоқда. Эндиликда у ёки бу хўжалик ёки ташкилотнинг молиявий аҳволини билиш, уларнинг ишчиларига иш ҳақи олиш учун ортиқча югур-югурлар, бош қотириб ўтиришларга чек қўйилди. Ягона ҳисоблаш марказида деярли барча ҳисоб-китоб, молиявий операциялар тез ва соз амалга оширилмоқдаки, бу ҳол ўнлаб ҳисобчилар, иқтисодчиларнинг вақтини тежаяпти. Шу ўринда илгари 2—3 соат ичида бажариладиган операцияларнинг бугун 5—10 минутда удалаётганлигини, энг муҳими бехато бажарилаётганлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш керак.

Н. АБДУАҲАТОВ,
«Дўстлик» деҳқончилик саноати бирлашмаси раисининг биринчи ўринбосари.
Жиззах области.

БИЛИБ БИЛМАСЛИККА ОЛИШ

Ёки Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси раҳбариятининг собиқ Ховос бўлинмаси имкониятларига бефарқ қараётгани ҳақида

Пуқма

Ховос темирйўлчилари таажжубда. Наҳотки ўлканинг кўҳна транспорт манзилгоҳи имкониятларига шунчалик бефарқ муносабатда бўлинса? Ахир бу даргоҳнинг аҳамиятини ўтган асрдаёқ Чор Россияси ҳам тушуниб етган эди: бу ердаги моддий бойликларни ташиб кетишни назарда тутиб, Ховос станциясини зўр бериб мустаҳкамлаган, кенгайтирган эди. Ҳозир эса иқтисодий танглик авжга чиқаётган бир пайтда бу транспорт узелининг имкониятларига бизда етарли баҳо берилмаётибди.

Агар собиқ Ховос темир йўл бўлинмаси тикланганда эди, халқ хўжалиги юкларини ташишдаги ҳозирги тиғизликка маълум маънода чек қўйилган бўларди. Кейинги 50 йил мобайнида бу бўлинма 3 марта ташкил этилиб, 3 марта тарқатиб юборилди. Охиргиси 5 йил олдин рўй берди. Узоқни кўзламасдан амалга оширилган бу тадбир оғир оқибатларга сабаб бўлди.

Далилларми? Улар анчагина. Юк ортиш-тушириш ишлари мушкуллашди. Вагонлар бекор туриб қолишининг олдини олиш тобора қийинлашяпти. Бу эса ўз навбатида халқ хўжалиги тараққиётига кишан бўлиб турибди. Собиқ бўлинма ҳудудида 28 та станция бор, бу манзилгоҳларда 9000 дан зиёд транспортчи меҳнат қилмоқда. Улар ҳар кеча-кундузда 1,5 минг вагондан юк туширадилар, 750 вагонга юк ортадилар. Бу — мамлакатимиздаги биринчи даража (категория)ли бўлинмалар кўрсаткичларига тенг имконият дегани.

Ёки бошқа бир мисол. Собиқ Ховос темир йўл бўлинмаси Ўрта Осиёдаги 5 та вилоят, Қозоғистонда 7 вилоятга транспорт хизмати кўрсатади. Бу каби ҳаётий зарурат ва вазиятлар билан ҳисоблашмаслик аҳволни билиб билмасликка олишдан бошқа нарса эмас.

Ховос транспортчилари Ўрта Осиё темир йўл бошқармасидаги эски бўлинмани қайта тиклашни талаб қилмоқдалар. Мутахассисларнинг таъкидлашича, бу ташкилий ишга ортиқча харажат талаб қилинмайди. Бор-йўғи 20 та штат бўлса олам гулистон. Иш ҳақи фонди эса ички имкониятлар ҳисобига қопланади. Айнан нима ҳисобига, деган савол туғилиши мумкин. Буни оддийгина қилиб тушунтирса бўлади.

1990 йилнинг 11 ойида мўлжалдагидан 1,5 миллион сўм ортиқ соф фойда олинди. Бўлинмани тиклаш масаласини иш ҳақи фондига олиб бориб тақаётган раҳбар ўртоқлар ана шуни ҳисобга олсалар яхши бўларди.

Ҳозирги аҳвол бўлинма зудлик билан тикланишини тақозо этяпти. Бўш юк вагонлари топиш ва бошқа ҳаётий масалаларни ҳал этиш учун 30 га яқин станция раҳбарлари кунда-кунора Тошкентга, Қўқонга, Бухорога 180—400 километр йўл босиб қатнашга мажбур бўлмоқдалар. Бу сарсонлик кимга фойда-ю, кимга зиён эканлигини ўйлаб кўриш керак.

Ховос станцияси бошлиғи, Ўзбекистон Компартияси ХХII съезди делегати Келдиёр Қаршиевнинг айтишича, у съездда шу хусусда гапирмоқчи эди. Лекин сўз навбати тегмади. У нутқи матнини съезд президиумига топширган бўлса-да, ҳалигача бирор амалий чора кўрилгани йўқ.

А. УМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

1991 йил — Алишер Навоий йили

САМАРҚАНДДА БЎЛГАН ЭДИ У

● Алишер Навоий юбилейининг Самарқандда ўзгача кайфият ва мазмун билан ўтиши бежиз эмас. Чунки, Мир Алишер ҳазратлари 1464—1467 йиллар давомида ана шу табаррук заминга ташриф буюрди, шу ерда истиқомат қилди ва ўнлаб асарлар яратди. Шу боис зарсочар воҳа ижодкорлари, меҳнаткашлари бобакалон шоиримиз хотирасини ўзгача ҳурмат билан ёд этдилар.

Мутафаккир номи билан аталувчи дорилфунун ҳақиқий байрам тусини олди Бу ерда бўлиб ўтган анжуманни билим масканн ректори, профессор М. Жўрақулов кириш сўзи билан очди.

Халқ депутатлари вилоят Кенгаши раиси, Ўзбекистон Компартияси вилоят қўмитасининг биринчи котиби П. М. Абдураҳмонов А. Навоий юбилейини ўтказиш вилоят комиссияси томонидан амалга оширилган эзгу ишлар ва бу борада қилинажак юмушлар хусусида маъруза қилди.

Улуғ аллома ижоди ва ҳаётига бағишланган суҳбатларда таниқли навоийшунослар, тантанага келган меҳмонлар самарқандликларга илиқ табрик сўзлари айтдилар.

Самарқанддаги энг йирик хиёбонда, дорилфунун боғида буюк мутафаккир ҳайкали қад ростламоқда. Навоий устози Абулайс маҳалласида юбилей муносабати билан музей тикланмоқда. Бундан ташқари ўнлаб ўрта махсус билим юртлари ва мактабларда мушоиралар, адабий кечалар, анжуманларга тайёргарлик кўрилмоқда.

Ф. ТОШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Пиру бадавлатларимиз

Умрнинг нурли оқшоми

«Тонг отди, кун ўтди, оқшом ҳам ўтди». Ўтган умрини шундай таърифлаган эди атоқли шоирларимиздан бири. Чиндан ҳам кексалик оқшомга ўхшаб кетади. Чиройли, серфайз, қут-баракали. Ҳар бир инсонга ана шундай кунлар насиб этсин.

Берунийлик Азим ота Ботиров ҳақида ўйлаганимда беихтиёр хаёлимда шу сўзлар чарх урди. Бутун онгли умрини ўқитувчиликка бағишлаган бу табаррук инсоннинг оқшоми қувончли келди.

Азим ота Ботиров умр йўлдоши Гулжон ая билан бирга ўн уч фарзандни тарбиялаб вояга етказди. Бибижон, Гулнора, Мақсуда, Саидалар ота касбини эъзозлаб ёш авлодга таълим-тарбия беришмоқда.

Бахтиёр Москва автомобиль йўл институтини битирган. У районлараро давлат автоинспекцияси бошлиғи лавозимида ишлаяпти. Фарҳоджон олий маълумотли энергетик. Ҳожибой тўқимачилик институтини битирган. Бири Будённий номли совхозда, иккинчиси эса пахта заводида ўз соҳасида ҳормай-толмай меҳнат қилаётир. Баҳромжон билан Эргашжонлар эса олий ўқув юртларида таълим олишяпти.

Ҳа, ўн уч ўғил-қиз ва улардан дунёга келган набиралар бир бўстон. Азим ота билан Гулжон она — боғбон. Боғбон бўлганда ҳам меҳнатлари роҳатга айланган боғбон! «Қариганда суянмоққа фарзанд керакдир йигитга»,— деган эди туркман халқининг улуғ шоири Махтумқули. Азим ота билан Гулжон оналарнинг тоғдек-тоғдек суянчиқлари бор, шу боисдан ҳам уларга бахт кулиб боққан.

Солиҳ фарзандлар отапарнинг табаррук 60 ёшга киришн муносабати билан тўкин дастурхон ёздилар. Беруний районининг Бийбозор қишлоғида машҳур бўлган бу хонадонга меҳмонлар ташриф буюришди. Район партия комитетининг биринчи котиби Б. Есчанов бошлиқ раҳбар ходимлар ҳовлига кириб келганда Азим ота Ботировнинг боши кўкка етди.

Серфайз хонадонда қизғин қутловлар кечгача давом этди. Азим ота Ботиров: «Бу менинг нурли оқшомим!» — дея ҳар қанча фахрланса арзийди.

Усмон ЮСУПОВ.

СУРАТДА: Азим ота билан Гулжон она ўз меҳрибонлари орасида.

Р. ЎТАМУРОДОВ олган сурат.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ БАНКИ ВА ВАЛЮТА БЎЙИЧА
КИМ ОШДИ САВДОСИНИ ЎТҚАЗИШ ҚЎМИТАСИ
ШУНИ ХАБАР ҚИЛАДИКИ, 1991 ЙИЛ 6 МАРТДА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА

ВАЛЮТА БЎЙИЧА КИМ ОШДИ САВДОСИ БЎЛИБ ЎТАДИ

Валюта бўйича ким ошди савдосида сотиладиган маблағларнинг манбалари бўлиб валюта бўйича ким ошди савдоси қўмитасининг рухсати бўлган давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг балансдаги маблағлари иштирок этади.

Сизларга валюта бўйича ким ошди савдосида қатнашишни таклиф қиламиз.

Валюта бўйича ким ошди савдосида сизнинг корхонангиз валюта сотиб олиш ва ўзининг валюта маблағларининг бир қисмини сўмларга келишилган нархда сотиши мумкин.

Валюта ким ошди савдосида қатнашишни истаган корхона, муассаса ва ташкилотлар, буюртма хат билан аризаларини икки нусхада ушбу манзилгоҳга юборишларини сўраймиз: Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 29-уй. Индекс: 700015, Ўзбекистон жумҳурият ташқи иқтисодий фаолият банки. Ким ошди савдоси қўмитаси деб ҳошиявий белги қўйилсин. Аризалар намунасини шу ердан олиш мумкин.

Валюта бўйича ким ошди савдосида қатнашиш учун 1991 йил 20 февралгача келиб тушган аризалар ҳақли деб топилади.

Чет эл валютасини сотиб олувчилар ким ошди савдосини йиғимига 200 сўм ўтказишлари шарт, Ўзбекистон жумҳурият ташқи иқтисодий фаолият банкининг счёт номери 96021205, Тошкент (МФО 805238), ўз аризаларига тўловчи банк белгиси бор тўлов топшириғининг нусхасини ҳам юборишлари шарт.

Валюта сотиб олиш учун ариза бераётган корхона аукцион қўмитасига ўзининг тўлов қобилиятини тасдиқловчи ҳужжат келтириши керак.

Валюта қиймати чет эл валюта сўмларида ҳисобланади.
Ким ошди савдосида сотилган чет эл валютаси қийматига солиқ солинмайди.

Валюта бўйича ким ошди савдоси қўмитасига ўз вақтида келиб тушмаган буюртма хатлар учун Ўзбекистон жумҳурият ташқи иқтисодий фаолият банки жавобгар эмас.

Телефон орқали маълумотлар: 55-16-82, 54-88-52, 54-48-69.

ВАЛЮТА БЎЙИЧА КИМ ОШДИ САВДОСИНИ ЎТҚАЗИШ ҚЎМИТАСИ.

ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИНИНГ ОМОНАТЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

1991 йилнинг биринчи ярми учун фуқароларнинг барча турдаги омонатларидан нақд пул бериш ойига 500 сўмгача миқдорда чеклаб қўйилганлиги муносабати билан омонатчилар СССР Жамғармалар банкининг ҳисоб чеклари ва чек дафтарчаларидан фойдаланган ҳолда буюм ҳарид қилиш, хизматлар учун ҳақ тўлаш, темир йўл билетлари ва багажларни олиш учун нақд пулсиз ҳисоб-китоб йўли билан чекланмаган миқдорда омонат (омонатлар)даги маблағларидан фойдаланиши мумкин. Омонат (омонатлар)ни Жамғармалар банкининг бошқа муассасасига хоҳ ўз номига бўлсин, хоҳ бошқа шахс номига ўтказиш ишлари ҳам пул миқдорини чекламаган ҳолда бажарилади. Бу ҳолда номига пул ўтказилаётган шахснинг фамилияси, исми ва отасининг исмини ҳамда Жамғармалар банки бўлимининг тартиб рақамини билиш талаб этилади. Жамғармалар банкининг битта бўлими доирасида пуллар бепул ўтказилади. Жамғармалар банкининг бошқа муассасасига пул ўтказилаётганда ана шу пулнинг 2 фоизи ҳажмида (камида уч ой мобайнида сақланган омонатни ўз номига ўтказиладиган ҳоллардан ташқари) ҳақ ундириб олинади.

Маош, пенсия, қалам ҳақи, алиментлар ўтказиб бориладиган омонат ҳисобларидан жорий ой учун келиб тушган пуллар ҳеч қандай монеликсиз берилади, бундан ташқари, юқоридаги ҳисоблардан нақд пул ҳолида 500 сўм олиш мумкин. Кўрсатилган пул миқдори ҳар ойда олинмаган тақдирда, ўтган ҳамма ойлар учун бир вақтнинг ўзида бу пул тўланиши мумкин.

1991 йил 23 январдан кейин нақд пул ҳолида ва нақд пулсиз ҳисоб-китоб йўли билан омонатларга келиб тушган пуллар, шу жумладан қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари учун тўланган пуллар, йиллик иш якунлари учун мукофотлар, белгили муддат хизмат қилганлик учун мукофотлар ҳеч қандай чеклашларсиз, шунингдек, паспортга белги қўйилмаган ҳолда берилади.

● Оқибатлилар орамизда

БОЙЛИК — БИРЛИКДА

Пойтахтимизнинг Киров ноҳиясидаги «Қизил деҳқон» маҳалласи, Шифокор кўчаси, 19-уйда бахтсиз ҳодиса рўй берди. Табиий газ билан иситиладиган печдан ўт чиқиб, уч хонали уй батамом ёниб кулга айланди. Лекин бу ерда яшовчилар аёзли кунларда кўчада қолишмади.

Воқеадан хабар топган қариндошлар, ёру дўстлар хонадон соҳибаси Мавжуда Ризаева ва унинг икки ўғли, келинларидан ҳол сўрашга ошиқдилар. Ноҳия ижроия қўмитаси, суғурта ташкилоти, улар ишлайдиган абразив заводи меҳнат жамоасидан вакиллар етиб келишди. Уларнинг ҳар бири нигоҳида бошпанасиз қолган оила аъзоларига қандай бўлмасин бирон-бир ёрдам кўрсатишга интиқлик ҳиссини уқиш осон эди.

Шу куниёқ М. Ризаеванинг акаси Неъматилла Муҳамедов жигаргўшалари учун ўз уйидан икки хона ажратди. Маҳалла қўмитаси раиси Нормаҳамат Абзалов бошлиқ фаоллар, меҳрибон одамлар лутфан кўнгилларидан чиқариб берган уч минг сўмни хонадон соҳибасига топширдилар. Маҳалла оқсоқоли шу билангина чекланмади. Тегишли ташкилотлар билан гаплашиб, давлат нархида кийим-кечак, мебель ва бошқа уй анжомлари харид қилиш учун рухсатнома олиб берди. Абразив заводи маъмурияти эса 1200 сўмлик қурилиш материалларини 50 фоиз арзон нархда жабрланганларга тортиқ қилди. Ноҳия ижроия қўмитаси ўз навбатида вақтинча уй-жой билан таъминлаш чораларини қидирмоқда ва бу масала яқин кунлар ичида ҳал қилинишига шубҳа йўқ.

Мавжуда Ризаева турмуш ўртоғидан бевақт жудо бўлганида ҳам шу маҳалла-кўй унга меҳр-оқибат кўрсатган эди. Бугун у «Дўстни бошингга кулфат тушганда сина», деган халқ нақли мағзини яна бир бор чақиб кўрди. Орамизда мурувват, меҳр-оқибатни ҳеч қандай бойликка алмаштирмайдиган олижаноб кишилар борлигини ўйлаганида кўзлари жиққа ёшга тўлди.

Бойлик — бойлик эмас, бирлик — бойлик, деб шунга айтсалар керак-да!..

МАҚСАД ВА ИБРАТ

„Ғалабанинг 40 йиллиги» мавзеси Оҳангарон шоҳкўчаси чап қанотида, Тузель посёлкасига туташ ерда жойлашган. Мавзе ҳудудида фаолият кўрсатаётган 13 та маҳалла қўмитаси тарихий шахслар номларини, энг яхши миллий анъана, расм-русумларни эъзозлаш, меҳнаткашлар манфаатини ҳимоя қилиш ва уларнинг талаб-эҳтиёжларини қондириш борасида анчагина хайрли юмушларни амалга оширмоқда.

Маълумки, кўп қаватли уйларда яшовчилар учун маҳалла қўмиталарини ташкил этиш унчалик расм бўлганича йўқ. Лекин бу ерда қисқа вақт ичида 13 та маҳалла қўмитаси фаолият кўрсата бошлади. Меҳнаткашлар фикр-истаклари инобатга олиниб, маҳаллалар тарихий шахслар номлари билан юритиладиган бўлди. Амир Темур, Аҳмад Яссавий, Усмон Носир номига қўйилган маҳаллалар шулар жумласидан. Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида узоқ йил самарали меҳнат қилган, жамоат ишларида фаол қатнашган Бобоохун Салимов, Икром Акромов номли маҳаллаларнинг вужудга келиши шу мавзе аҳолиси хоҳиш-иродасининг маҳсулидир.

Яқинда мавзедаги барча маҳаллалар қўмиталари ўз куч-ғайратларини бирлаштириб, 1-марказий маҳаллалар уюшмасини туздилар. Бу бозор иқтисодиётига ўтишга тайёргарлик муносабати билан муҳим аҳамиятга молик тадбир эди. Қолаверса, мавзе маҳаллалари ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтиши олдидан ҳам хайрли қадам бўлди.

Уюшманинг ҳаракат дастури ишлаб чиқилди ва уни бажариш юзасидан дастлабки юмушларга қўл урилди. Янги йил арафасида жумҳурият «Саломатлик ва меҳр-шафқат» жамғармаси раҳбарлари билан ҳамкорликда турмушда моддий жиҳатдан қийналган, қаровчиси йўқ ва ногирон кишиларга бажонидил ёрдам қилинди. Жумладан, 24 кишига 100 сўмдан пул, 60 кишига озиқ-овқат маҳсулотлари, 350 жуфт калиш, 120 килограмм ҳинд чойи тарқатилди.

Мавзе ҳудудида бирон-бир тадбир йўқки, маҳалла фаоллари бош қўшмаган бўлсин. Янги боғчаними, мактаб ёки савдо дўкончасиними фойдаланишга топшириш пайтида ҳам улар ҳозир бўлишади. Сал чаласи бўлса қабул қилишмайди. Бундай ишлар, айниқса, Б. Салимов номли маҳалла қўмитаси (раиси А. Собитов) томонидан намунали амалга оширилмоқда. Қўмита қошида турли тармоқларни назорат қиладиган комиссиялар ишлаб турибди. Ҳатто меҳнаткашлар наказлари қандай бажарилаётгани юзасидан халқ депутатлари ҳисоботлари эшитиб борилади. «Ишчи халқ назорати» группаси аъзолари аҳолининг озиқ-овқат, маиший хизматга бўлган талаб-эҳтиёжларини қондириш йўлида жонбозлик кўрсатишмоқда.

Маҳалла қўмитаси қошида тузилган физкультура ва спорт бўйича комиссия раиси, спорт мастерлигига номзод Абдували Абдуқодиров ўз фаоллари билан ёшларни ҳарбий хизматга тайёрлаш, жисмоний бақувват бўлиб етишишларида куч-билимларини аяшмаяпти. Футбол ва спортнинг бошқа турлари бўйича тўгараклар ташкил қилинмоқда. Ҳадемай спорт майдончалари қурилиши бошлаб юборилади.

Маҳаллада кўп чиқим-харажатлар талаб қилинадиган хотира маросимлари — етти, йигирма, қирқ, йил оши каби тадбирларни ихчам ва кичик доирада — марҳумга энг яқин кишилар билан ўтказиш борасида мафкуравий, ташкилий ишлар бошлаб юборилди.

Яна шуниси яхшики, ҳашар усули тобора кенгроқ қўлланилмоқда. Ҳафтанинг ҳар якшанба кунида фаоллар маҳалла штабига тўпланиб, қилинган ишлар, ҳал этилиши лозим бўлган масалалар юзасидан бир қарорга келадилар. Куни-кеча 1-марказий маҳаллалар уюшмаси кенгаши «Меҳр-шафқат» жамғармасига мунтазам пул ўтказиб туришга келишиб олди...

Хуллас, уюшма мавзе меҳнаткашларининг куч-ғайрати, билим ва саъйи-ҳаракатларини бирлаштириб, барча муаммоларни биргаликда ечишга, бинобарин байналмилал тарбия орқали жипсликка, бирдамликка эришишни асосий мақсад қилиб олган.

УМРИНГИЗ УЗОҚ БЎЛАРКАН

Санобар ая Каримованинг ёши икки кам саксонда. Икки марта турмуш қурди, лекин тақдир унга фарзанд ато қилмади. Иккинчи умр йўлдоши ҳам оламдан ўтди. Яхшиям ён қўшни-жон қўшнилари, узоқ-яқин қариндош-уруғлари бор экан.

— Бой бўлиб болтаси йўқ, гадо бўлиб халтаси йўқ, деганлари мен бўлсам керак, — дейди у кўзларига ёш олиб. — Лекин буни ҳаммавақт деб тушунмаслик керак. Айрим пайтлардагина қисматимдан хўрлигим келади, холос. Бошқа вақтлар яхши одамлар қуршовида бўламан. Яқинда бир ҳодиса содир бўлди...

Уёғини улай олмади. Томоғига бир нарса тиқилди-ю, дастрўмолчасини кўзларига босди.

Атрофини қуршаган қўшнилар ўша ҳодисани гапириб беришди. Ая пойтахтнинг Чуқурсойидаги 2-руҳий касалликлар шифохонасида аввал ҳам даволанган экан. Бир ёғи кексалик, бир ёғи аёзли кунлар. У ўзини нохуш сезиб юрган пайтларда узоқ қариндоши Лутфи ая Расулова уни ўз уйига олиб кетиб, атрофида парвона бўлибди. Оқ ювиб, оқ тарабди. Аммо ҳамма нарсанинг тарозиси, ўлчови бор. Тиббий дори-дармонлар кор қилмагач, шаҳар диспансерига мурожаат қилибди. Отанг яхши, онанг яхши, деб у ердан йўлланма олиб, шифохонага жойлабди. Уч кун ўтгач, ҳамширалардан бири Санобар аянинг қўшнисига бемор вафот этганлиги ва уч кун ичида у ердан олиб кетилмаса мурда тажриба ўтказиш учун тиббиёт олий билимгоҳига юборилишини зарда билан маълум қилди.

Бу шум хабар тез тарқалди. Лутфи ая ҳам яқинлари билан етиб келди. Ўзбекчилик, мусулмончилик деган гаплар бор. Бандаликни бажо келтирган одамни зудлик билан охирги маконига кузатиш пайида бўлинади. Шунинг учун дастлаб ғассолга хабар қилишди. Аксига унинг қариндошиникида тўй бор экан, анча тортишувлардан сўнг зўрға рози бўлди. Гўрков лаҳад қазишга киришди. Фотиҳага маҳалла-кўй хабарлаб чиқилди. Бир киши бозорга дастурхон харажатларига юборилди. Яна бошқаси ЗАГС идорасига марҳумни рўйхатдан ўчиришга жўнатилди. Лутфи ая ўз ўлимлигига атаб қўйган оқликни тика бошлади.

Шифохонага мурдани олиб келишга кетганлар пайдо бўлишганда ҳамма ҳангуманг бўлиб қолди. Сабаби замбилдаги «ўлик» мажбуран жилмайиб, ҳайрономуз атрофга аланглади...

Воқеа бундай бўлганди: Санобар ая шифохона таомларига ўрганолмай 3 кунгача туз тотмади. У билан ҳамшира, шифокорларнинг иши бўлмаган. Оғзига сув, қўлига сочиқ тутадиган бир меҳрибон топилмаган. Очликдан силласи қуриб, кўзларини очолмаган, «Қўли гул, ўз касбининг усталари» бўлган шифокорлар беҳуш беморни «ўлди»га чиқариб, уни ўликхонага жўнатишибди.

Бор гап шу. Қўшимчасини жумҳурият Соғлиқни сақлаш вазирлигидаги мутасадди ўртоқларга гапириб беришса ажаб эмас.

Абдунаби МАННОПОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СПОРТ

● КУРАШ:

ТАЛАБАЛАР ЗАФАРИ

Харьков шаҳрида автомобиль йўллари илмгоҳлари талабалари ўртасида самбо бўйича СССР биринчилиги ўтказилди. Беллашувларда тошкентлик самбочилар муваффақиятли куч синашдилар. Улар жамоа ҳисобида биринчиликни қўлга киритишди. Бу муваффақиятга Дилмурод Узоқмуродов, Толиб Абдураҳмонов, Игорь Собитов, Махтумқули Маҳмудовлар муносиб ҳисса қўшдилар.

● ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

ФАХРЛИ ЎРИНЛАР

Волгоградда усти берк майдонда ўтказилган мамлакат чемпионатида юксак натижалар қайд этилди. Хусусан, таниқли лангар билан сакраш устаси, донецклик Сергей Бубканинг 6 метру 8 сантиметрли маррани эгаллаб, жаҳон рекорди ўрнатиши кўпчиликни мамнун этди. Мусобақада республикамиз вакиллари ҳам бўш келишмади. Чунончи, тошкентлик лангар билан сакраш усталаридан В. Риженко 5,90 сантиметр, Радион Гатаулин 5,85 сантиметрли натижа билан кумуш ва бронза медалларини қўлга киритишди. 60 метрга тўсиқлар оша югурган тошкентлик Сергей Усов 7,75 секундли натижа билан маррада иккинчи бўлди. Унинг ҳамшаҳри М. Шмигина 400 метрли масофада 54,02 секундли натижа билан бронза медалини қўлга киритди.

● ОҒИР АТЛЕТИКА:

МУҲИМ БОСҚИЧ

Минск шаҳрида СССР биринчилиги ўтказилди. Ўзбекистонлик полвонлардан Нодир Сулаймонов 67,5 килограмм вазнли спортчилар сафида курашиб, ғалаба қозонди. У даст кўтаришда 137, силтаб кўтаришда 177 килограммли натижа кўрсатди. Шунингдек, Улуғбек Пошшахўжаев билан Игорь Ҳалилов кумуш медали совриндори бўлишди. Роман Тимофеев бронза медали олди. Бу мусобақа жаҳон ва Европа чемпионатига тайёргарликнинг муҳим босқичларидан саналади.

ҚОТИЛЛАР ИЗИГА ТУШИЛДИ

Бу ваҳшийларча қилинган қотиллик эди. Ўнинчи февраль куни кечқурун эр-хотин нафақахўр Ғанижон Усмонов ва Жамила Қўлдошевалар билан уларнинг асраб олган ногирон қизлари — қирқ уч ёшли Ҳафизанинг мурдаси топилди. Уларнинг учалови бўғиб ўлдирилган, боз устига қизнинг бошига тўмтоқ буюм билан урилгани излари бор эди. Мазкур қотилликдан қариялар истиқомат қилиб келган Қўқон шаҳридаги Раҳимов кўчасида яшовчилар, бутун маҳалла аҳли даҳшатга тушди. Маҳаллада каттадан-кичик уларни яхши биларди.

Суд медиклари марҳумлар арқон билан бўғиб ўлдирилган, деган дастлабки хулосага келдилар. Оператив ходимлар, эксперт-криминалистлар воқеа рўй берган жойни обдон текшириб кўргач, қотиллик ғаразли мақсадларда қилинган, деган хулоса чиқардилар. Жиноятчилар бу хусусий уйга кириб пул қидириб ҳаммаёқни остин-устун қилиб юборганлар. Пулни топиб чўнтакка ўрганлар. Айни пайтда пул бўладиган ҳамма нарсани ўмарганлар. Ўлдирилганлардан тилла зебу зийнатларни ечиб, бир неча ўн пачка сигарета ва резина сақични олиб кетишдан ҳазар ҳам қилмаганлар. Чол-кампир нафақалари етмаслиги туфайли маҳаллада майда-чуйда сотиб, кун кечиришарди.

Оператив-тергов гуруҳи бирон марта бўлса ҳам милиция назарига тушган шахсларни текшириб чиқди. Қотилликнинг эртасигаёқ жиноятчилар изига тушишга муваффақ бўлинди. Улар тўрт киши бўлиб, ҳаммалари илгари ўғирлик, йўл тўсарлик ва босқинчилик учун судланган эдилар. Жиноятчилардан бири Бахтиёр Ҳасанов, бир йил давомида ҳеч қаерда ишламай, норасмий «Бирлик» уюшмаси ишида фаол иштирок этган. У қўлга олинганида ёнидан 0300252 рақамли аъзолик билети чиқди. Бу билетни унга ушбу ташкилот 1990 йил 18 мартда берган эди.

Жиноят ғоятда ваҳшийлик ва сурбетлик ила қилингани учун бу иш билан вилоят прокуратурасининг тергов гуруҳи шуғулланмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИНИНГ МАТБУОТ БЮРОСИ.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси
МИКРОБИОЛОГИЯ ИЛМГОҲИ
Микроорганизмларнинг ферментлари лабораторияси бюджети бўйича бўш лавозимларга

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта илмий ходим (фан номзоди): «микробиология» ёки «биокимё» ихтисоси бўйича;

кичик илмий ходим: «микробиология» ихтисоси бўйича.

Танлов муддати — эълон чиққан кундан бошлаб 15 кун.

Ариза ва ҳужжатлар, танловлар ҳақидаги низомга мувофиқ, қуйидаги манзилга жўнатилсин: 700128, ГСП, Тошкент шаҳри, А. Қодирий кўчаси, 7«б»-уй.

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 14/II да **А. Қодирийнинг Ўтган кунлари,** 15/II да **Нажот истаб,** 16/II да **Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 14/II да **Дардимни айтаман, куласизми?** 15/II да **Анқовлар чайқови,** 16/II да **Муҳаббат навоси.**

Тошкент Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш муҳандислари олий билимгоҳи жамоаси ва кутубхона ходимлари бўлим мудири М. Н. Хўжаевага онаси

Сидиқа САИДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат маданият олий билимгоҳи ректорати, партия ва касаба уюшмаси ташкилотлари сиртқи бўлим Маданий — маърифий ишлар куллиётининг методисти М. Муталовага отаси

Абдусамат МУТАЛОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

СССР Давлат банки Ўзбекистон республика банки жамоаси Давлат банкининг кекса ходими, СССР Давлат банки Андижон вилоят бошқармаси бошлиғи, 1958 йилдан КПСС аъзоси, Улуғ Ватан урушининг фаол иштирокчиси

Саид Мансурович ИНОҚОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Қомуслар Бош таҳририяти жамоаси маданият ва санъат таҳририятининг илмий муҳаррири М. Ортиқбоевага онаси

ЙЎЛДОШЕВА АДОЛАТ ЯҲЁ қизининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.
Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ. Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

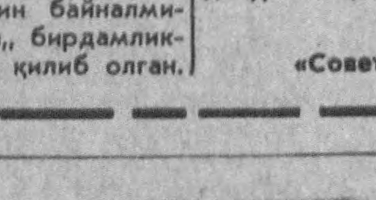

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: *700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.*

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.
ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 4871.

№ 32. ● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида. А—2 форматида босилди. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12